СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 142. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 21-го червня, 1937 VOL. XLV. No. 142. Jersey City, N. J., Monday, June 21, 1937. THREE CENTS

СТАЛЕВІ ФАБРИКИ ПРОБУЮТЬ ЛОМАТИ СТРАЙКИ

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Не зважаючи на те, що федеральний уряд поробив заходи, щоб довести до угоди між страйкуючими робітниками сталевих фабрик і підприємцями, заряд підприємства „Йонґставн Шіт енд Тюб Компані" дає до зрозуміння, що він буде робити заходи, щоби почати знов роботи в своїх фабриках без такої згоди, себто наймаючи страйколомів.

Підприємство заслонюється в своїй страйколомній акції домаганням великої більшости робітників.

У своїй публичній заяві, виданій видно на те, щоби вплшвати на публичну опінію, сталеве підприємство „Републик Стіл Корпорейшен" каже, що сталеві фабрики повинні працювати, а не ждати, поки федеральний уряд полагодить страйк.

ЮНІЇ ОБВИНУВАЧУЮТЬ СТАЛЕВЕ ПІДПРИЄМСТВО.

ВАШИНҐТОН.—Організаційний Комітет Сталевих Робітників вніс до Краєвої Ради Робітничих Відносин формальну скаргу проти сталевого підприємства „Републик Стіл Корпорейшен" за нарушування закону Вагнера.

Закидують цьому підприємству переслідування юнійних робітників, насильства й примуси для відстрашування їх від приступлення до юнії.

Позов вичисляє цілу листу робітників, відправлених з роботи за приступлення до юнії. Між вичисленими робітниками є багато з словянськими іменами, як: Корецький, Петак, Пиріг, Попик, Троянович, Бабич.

ЮНІЯ ВЗИВАЄ РОБІТНИКІВ ДО ДИСЦИПЛІНИ.

ДІТРОЙТ. — Уряд автомобільної юнії „Юнайтид Автомобіль Воркерс оф Америка" видав заклик до місцевих відділів і членів юнії, щоб вони виступали здисципліновано й не виходили самовільно, без рішення всеї юнії, на страйки, бо всяке таке неповновважне перервання праці лише підриває юнію.

Юнія загрожує за таку акцію відкликанням чартеру.

РОЗКРИВАЮТЬ БАГАЧІВ ЗА ПОДАТКОВІ УХИЛИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент скарбу подав до відома конґресовим дослідникам податкових ухилів імена всіх визначних багачів, котрі не заплатили урядові належних податків. Уряд каже, що вони викрутилися від податку через недостачу відповідних законних постанов.

Уряд згадує в цей спосіб: Джула Бейча, Джейкоба Шика, Филипа Ді Ронда, Волеса Ґровса, Персія Годсона, Чарлза Лотона й Джорджа Вестинґгавза.

БОРОТЬБА ЗА РЕФОРМУ СУДУ.

ВАШИНҐТОН. — Меншість сенатського комітету для судейських справ постановила не видавати публично свого рапорту про становище до проєкту президента Рузвелта щодо реформи федерального суду. Меншість уважає, що з політичного боку краще такого рапорту не давати.

СУД ОБМЕЖУЄ ПРАВА РОБІТНИЧОЇ РАДИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Місцевий федеральний суд заявив тут в одній справі, що Краєва Рада Робітничих Відносин не має права заставляти підприємців переговорювати колективно з робітниками.

Меншість суду не погодилася з тим рішенням.

ОБІХАЛИ ЗЕМСЬКУ КУЛЮ В ЛОДЦІ.

НЮ ЙОРК. — До причалу на Вест 125 вулиці привязали в пятницю лодку, довгу 37 стіп, котрою Роджер Став і його жінка, самі, без ніякої помочі, обїхали за три роки земську кулю, зробивши 35,000 миль дороги. Дорогу відбули без ніякої пригоди.

Став був професором фізики в Джорджійській Школі Технольоґії, коли, пять літ тому, йому забагалося відвідати далекі краї. Він зрікся посади й став будувати собі лодку. По двох роках лодка була готова.

Три роки подорожі коштували його й жінку 2,000 долярів.

МАЛОЩО НЕ ЗГИНУВ ВІД МУРАВЛІВ.

ҐРЕЙ (Джорджія). — Сімлітнього хлопчину, Смита Мичела, що пропав був з дому, знайдено по 26 годинах пошукування в печері коло Джулиета. Дитина була вся вкрита муравлями. Лікарі ствердили, що муравлі хлопця сильно покусали, але його життю не грозить небезпека. Одначе якби його не були знайшли, то він певно був би згинув від муравлів.

ВОЗДУШНА ПРИСТАНЬ.

Торонто горячково береться до будови воздушної пристані. Міністер транспортації, Гов, поставив ультимат: коли Торонто не вибудує такої пристані до осени, коли починається воздушна комунікація здовж Канади, тоді уряд залишить місто на боці. Торонто вибрало три окремі площі на пристань, які має одобрити федеральний уряд. Одна площа є на острові Торонта.

Потреба пристані для летунства в Торонті показалася звідвідинами американського океанського летуна Мерила. Він прибув у гості до прем. Гепбурна та при тій нагоді мало що не поломив свого літака, опускаючися на площі місцевого летничого клюбу. Уряд Онтерія призначив $400,000 на будову пристані, а решту місто мусить покрити. Уряд Бенета призначив був $1,000,000 на будову пристані в Торонті, але ліберальний уряд Кінга це уневажнив.

НОВА СВЯТИНЯ МУЗИКИ.

У Франшарді в лісі Фонтенебльо біля Парижа почнуть незабаром будувати „міжнародню святиню" музики. Уряд затвердив проєкт на цю будову. Ця святиня-театр буде збудований на зразок староримських театрів і міститиме пять тисяч слухачів. Це буде свого роду французький Байройт.

„КОРОЛІВСЬКИЙ СПОРТ".

До Торонта загостив лорд Твідсмюр, ґовернор-дженерал, відкрити офіційно кінські перегони, або „королівський спорт". Вже 78 останніх літ представники короля приїздили до Торонта відкривати ці перегони, на яких найбистріщий кінь виграє для свого власника чашу й тарілку з 50 англійськими ґвінеями, які призначує сам король. На відкриттю перегонів було коло 25,000 осіб, які на ставки пустили $300,000.

ПОМЕРЛА ПІДЧАС ОПЕРАЦІЇ СВОЄЇ ДИТИНИ.

У міській клініці в Дебреціні трапилася недавно несамовита подія. Якась жінка на прізвище Сімон прийшла до клініки зі своєю 8-літньою донькою, щоб дитині зоперували миґдалики. Мати страшно любила доньку й побоювалася за життя своєї дитини. Підчас операції мати ждала на коридорі. Раптом вона голосно скрикнула і впала без чуття на землю. Негайно позбігалися до неї лікарі, але всі ратункові заходи були безуспішні. Мати вмерла на удар мозку, не відзискавши памяти. Донька, якій не сказали нічого про смерть матери, вийде небаром здорова з лічниці.

ПІМСТИЛАСЯ ЗА НЕВДАЧУ ПРИ МАТУРІ.

В гімназії ім. Ем. Плятер у Кракові сталася характеристична для наших часів подія. Учениця Голендер, жидівка, довідавшися, що не здала матури, кинулася на коридорі на очах усіх учениць на вчительку з лайкою і побила її. Голендерівну виділили зі школи у Польщі, а крім того жде її судова відповідальність.

ЛЕГКО НАБУВ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

„Пополо д'Італія" — це особистий часопис Мусолінія. Тепер його будуть змушені принумерувати всі партійці, а тимсамим часопис матиме понад 2,000,000 передплатників.

АДВОКАТ ХОТІВ СЛУЖИТИ ПРОДАВЦЯМ І ЮНІЯМ.

Перед своїм відїздом до Англії на студії про життя робітників, полк. Джордж Дру здемаскував у промові на радіо головного правного дорадника Комітету Промислової Орґанізації на Онтеріо, адвоката Джейкоба Л. Коґена. Полк. Дру заявив, що Коґен є добре відомий комуніст і на одному мітінґу домагався від працедавців „винагороди за вплив" серед юній, які представляли на мітінґу. Це обвинувачення Коґен у свій спосіб спростував, але члени екзекутиви Стоваришення Онтеріо Даерс потвердили закиди полк. Дру.

ЛЬОКОМОТИВА ПЕРЕЇХАЛА УКРАЇНКУ.

В Драйден, Онт., Українка Юлія Макуш ішла побіч залізничої лінії. Машиніст експресу, який проїздив у тім часі, засвистав, а 21-літня дівчина стратила орієнтацію і з перестраху влізла просто під льокомотиву. Перед 2 місяцями вона покинула працю в готелі, щоб відпочити і через трагічний припадок віддала на вічний спочинок.

ПОЧТОВІ ЗНАЧКИ ДЛЯ ЛЮБОВНИХ ЛИСТІВ.

Чехословацький уряд постановив видати серію почтових значків, які будуть наліплювані тільки на любовні листи. Ці почтові значки будуть мати форму трикутника і почтові післанці при доручуванню такого листа не сміють його нікому віддавати, тільки адресатові. Коли, напр., до дочки дому прийде такий лист, то почтар навіть батькам не віддасть такого листа, щоб вони часом з цікавости не розтяли листа і не читали любовних виявів закоханого хлопця до їх дочки.

ПРОГУЛЬКА „ЗНАТНИХ" ЖІНОК З УКРАЇНИ ДО МОСКВИ.

„Правда" повідомляє з Дніпропетровська, що з Мелітополя виїхала до Москви екскурсія з 30 жінок інженірів та техніків, що відзначилися активною громадською роботою. В дійсності це жінки секретарів райкомів, голів райісполкомів, директорів промислових підприємств та інших урядовців, які ніякою громадською працею не відзначились. На подорож цих жінок стягнено з державних та кооперативних установ 20,000 рублів.

Таких випадків, очевидно, дуже багато. Пошесть подорожей жінок військових та цивільних бюрократів до Москви започаткував сам Сталін для збільшення своєї „популярности", отже й не диво, що вона в короткім часі прибрала, особливо на немосковських землях, розміри, небезпечні для московської фінансової господарки. На цій основі повстають, розуміється, і конфлікти між місцевими урядами та московським центром.

ЦІКАВА ВИСТАВА.

В Італії, у місті Мантова, де в часах ренесансу панувала родина Ґонзаґи, улаштовують у старинному замку Ґонзаґів цікаву виставу всіх творів мистців ренесансу, що торкаються цієї родини. Найбільше творів буде мистця Андреї Мантенії, який малював той замок і який портретував на стінах того замку всю родину Ґонзаґів. Був він надворним малярем. Крім творів Мантенії будуть там виставлені портрети Леонарда да Вінчі (Ізабеля Д'Есте, жінка одного з Ґонзаґів), Тіціяна й Рафаеля.

50-ЛІТТЯ ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ.

Рівно 50 літ тому появилась книжка італійського письменника Едмонда Де Амічіса, що обїхала ввесь світ, „Серце". За кілька місяців мала вона 50 видань. Ця письменника, що дав ідеальну вимріяну книжку для молоді, стала такою популярне, що всі хотіли його бачити й чути. Він їздить по містах з відчитами і мешканці замісь коней тягнуть його повози; він дістає що дня сотні листів з цілої Італії та з широкого світу. За два місяці „Серце" перекладали на 18 мов. У Японії читають цю книжку як підручник національного виховання. Книжку Де Аміціса читали з найбільшим захопленням поневолені народи. Поруч „Робінзона", „Гулівера" і „Дон Кіхота" вона стала найчастішим шкільним дарунком. Сам Де Аміціс, пишучи „Серце", не здавав собі справи, що дає архитвір.

НАПАД СІЛЬСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

В селі Черніеві, станиславівського повіту, сталася подія, що кидає яскраве світло на умовини громадянської праці по деяких наших селах. На Антона Гнатушка, діяльного члена всіх місцевих товариств, коли вертався вечором із читальні до дому, напали кілька місцевих парубків комунарів і побили його до непритомности. Це була пімста за те, що ідейні громадяни викинули комуністів із національних орґанізацій, відсепаровуючи їх та всяких „людофронтівців" від національного громадянського життя.

ШКОЛА ДЛЯ ҐРАБІЖНИКІВ.

Цим разом відкрили таку школу не в Америці, але в Бомбаю. Перед кількома тижнями бомбайська поліція попала на слід школи, яка улаштовувала спеціяльні курси для ґрабіжників.

Цікаве, що до тієї школи приймали тільки гарних молодих дівчат. Курс тривав 3 місяці. Після закінчення такого курсу мусіли учасниці практичною роботою виказати, що засвоїли собі відповідне знання. Перші виступи дівчат - ґрабіжниць відбувалися під контролею „вчительського збору". Коли перші спроби виявили „працездатність" учениць, дозволяли їм працювати на власну руку, але учениці мусіли віддавати частину своїх приходів властникові школи. Поліція накрила цілу школу, вчителя та кілька учениць.

ЗАПОВІЛИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ НАГІНКУ НА „НАЦІОНАЛІСТІВ"

КИЇВ. — В цілій Україні під Совєтами переводять нові масові арешти. Цього можна було сподіятися по тих звітах, які виголошено на нарадах XIII конґресу комуністичної партії України. На тім конґресі ґенеральний секретар компартії, Косьор, виголосив довшу промову, в якій обговорив докладно внутрішню кризу, що зайшла в комуністичній партії України. Він твердив, що українські націоналісти дісталися до київської партійної орґанізації. Також в інших орґанізаціях, казав він, загніздилися наріоналістичні елементи. Опозиціонери є теж і поза Києвом: в Одесі, Харкові, а передівсім у Донецькому басейні. Отсе все, говорив Косьор, є особливо небезпечне з огляду на те, що „Україна є лакомим кусочком" для Німеччини і Польщі. Тому саме переводять тепер ще одну „реорґанізацію" партії, як теж і нову репресійну акцію супроти „українських націоналістів", що знайшли собі дорогу навіть і до Центрального Комітету Компартії України.

КОНЦЕРТ У МАНЧЕСТЕРІ НА НАШИХ ІНВАЛІДІВ.

МАНЧЕСТЕР (Англія). — Українська громада в Манчестері, зорґанізована біля Українського Клюбу, влаштовує вечерок, з якого дохід призначено на допомогу українським інвалідам.

СТШЕЛЬЦИ ВБИЛИ ЛУГОВИКА.

ТЕРЕБОВЛЯ (Галичина). — Дня 27 травня б. р. стшельци з Брикулі Старої і Дарахова, теребовельского повіту, напали на членів т-ва „Луг" з Брикулі Старої і ранили Івана Меленчука ножем в чоло, а Максима Чорнія в голову. Крім цього завдали смертельну рану луговикові Василеві Заверусі, який у короткім часі від цеї рани помер.

НА ДІМ У ПАМЯТЬ С. ПЕТЛЮРИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Українська іміґрація в Румунії зачала збирати фонди на будову Українського Народного Дому ім. Симона Петлюри. Вже посипалися жертви перших фундаторів, що складають по 1,000 леїв кожний.

ПЕРШИЙ ТОМ ТВОРІВ ЧЕРЕМШИНИ.

ЛЬВІВ. — Видавництво „Ізмараґд" видало перший том творів українського письменника Марка Черемшини, що помер тому 10 років. Всього вийде три томи. Видання першого тому дуже дбайливе. Зредаґував його літературний критик д-р Евген Ю. Пеленський. Гарна й оріґінальна обгортка книжки є роботи артиста-маляря Миколи Бутовича.

РЕЛІҐІЙНИЙ РУХ В УКРАЇНІ ЗРОСТАЄ.

МОСКВА. — Кореспондент „Правди" з Києва доносить, що на київських цвинтарях відбуваються традиційні „гробки". Попи цілими десятками переходять біля могил. Перемішались представники чорного й білого духовенства всіх напрямків, бо були там „живисти", „мертвяки", „українські автокефалісти" і т. п. Виступав теж, як подає кореспондент, і якийсь безногий піп, і були маси народу на цвинтарі, з чого видно, що церковники розвинули свій рух. Але цього, кінчить кореспондент, не можна сказати про орґанізації войовничих безбожників.

З ДРІБНЕНЬКИХ СОТИКІВ — ТИСЯЧІ.

ЛЬВІВ. — Не так давно тому зобовязався львівський „Новий Час" за кожний проданий примірник оподаткування себе добровільно одним грошем від примірника на цілі „Рідної Школи". З тих дрібненьких сотиків уплатив „Новий Час" за кілька місяців до каси „Рідної Школи" суму 3,326 злотих і 50 грошів.

ПОЛЬСЬКІ ВІДДІЛИ ВІЙСЬКА В ЕСПАНІЇ.

ВАРШАВА. — Варшавська „Ґазета Польска" містить відбитки польського часопису, що виходить у Мадриді під назвою „Домбровщак", як орґан польського баталіону ім. Яр. Домбровського, який бореться по червоній стороні. Виявляється, що польські добровольці створили для помочі еспанської републиканської народньої армії баталіон ім. Домбровського, компанію А. Міцкевича, кавалерію Домбровського і належать іще до баталіонів ім. Димітрова та Тельмана. Баталіон Домбровського є зорґанізований на совєтський лад. Його політичним комісарем є якийсь С. Матущак. Згаданий часопис „Домбровщак" має клич „За нашою і вашою вольность".

ПОМЕР ВІДОМИЙ У. С. С.

ПРАГА. — Помер нагло інжинір Ярослав Індишевський, бувший сотник Українських Січових Стрільців і бувший військовий відпоручник при посольстві З. У. Н. Р. у Відні. Покійний брав живу участь у визвольних змаганнях України. Помер 31 травня б. р. Похований на Ольшанськім кладовищі в Празі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НІМИЙ СВІДОК

У так званий Памятковий День, себто в те національне американське свято, що його призначено на звеличання памяти жовнірів, котрі боролися в американській горожанській війні проти рабства людей, у місті Шикаґо впали від поліційних вистрілів 9 людей, а сотки людей були ранені. Скоїлася та подія під брамами сталевого підприємства „Репоблик Стіл Ко." у Савт Шикаґо підчас демонстрації страйкуючих робітників.

Від самої події сталеве підприємство й поліція проголошували, що кріваві події були викликані робітниками. Запевняли, що демонстранти мали на цілі захопити силою фабрику та побити всіх, хто важивсяб їм противитись. Казали, що провідники демонстрантів згори підготовлялися до нападу на поліцію й робили спеціяльні вправи й маневри. Державна прокураторія пішла назустріч сталевим баронам і поліції та збиралася ставити на суд учасників демонстрації як виновників малощо не революційного зриву. Ніщо не помагали протести робітників і робітничих орґанізацій. Шикаґовська преса, головно „Шикаґо Трибюн", у своїх донесеннях складала всю вину за події на робітників і їх провідників.

Коли ціла публична опінія вже була оброблена, коли під впливом ґазетних донесень публика вже повірила, що страйкуючі сталеві робітники далися підвести своїм провідникам на революційне захоплення фабрики, але стрінулися з відпором поліції й відступили з тяжкими стратами, сенатський комітет Ля Фолета, що розсліджує нарушення горожанських свобід, зажадав показати собі фільмові образки, котрі здіймали фотоґрафи фільмового підприємства „Парамавнт Компані". Ці фільми, як звичайно, були зняті в бизнесових цілях, себто на те, щоб їх потім показувати в фільмових театрах краю. Одначе коли, як правильно діється, показано пробки цеї фільми відповідальним людям підприємства, ці спротивилися показуванню фільми людям, боячися, що це викликало би публичне заворушення. Тепер фільми показано сенаторам Ля Фолетові й Томасові та дослідникам комітету, а опис цеї вистави попав уже в ґазети „Ст. Луис Повст-Диспеч" та „Ню Йорк Ворлд Телеґрем". Ці ґазети кажуть, що фільми доказують, що демонстранти поводилися спокійно, непровокуючо; що вся провокація походила від шикаґовської поліції; що поліція мала намір поводитися з крайною брутальністю; що вона била преспокійних людей; що вона навмисне хотіла вбивати; що вона била вже лежачих.

Закиди, піднесені цими ґазетами проти урядового орґану, яким будьщобудь є поліція, є такі поважні, що все американське громадянство повинно повстати як один муж і зажадати вичищення шикаґовської поліції з того роду людей, які здібні підготовити жорстокости, поповнити їх, а потім підробити докази, щоб зложити всю вину на спокійних і безборонних людей, яких одинока вина в тому, що вони в законний спосіб боряться за поправу своєї долі.

СВІТОВА ВИСТАВА

(Для „Свободи" з Парижа).

При кінці травня відкрито в Парижі світову виставу. Відкриття спізнилося майже на місяць від призначеного реченця. Причиною спізнення стали соціяльні конфлікти у Франції, які ще не знайшли своєї розвязки. Приділені до праці на виставі робітники, не зважаючи на заклики премієрмінстра Блюма та власні постанови підтримати авторитет уряду „Народнього Фронту", не дуже спішилися з роботою, хоч і діставали винятково побільшену винагороду.

На французьке населення це спізнення поділало дуже прикро! Національна преса містила статті, повні обурення на занархізованих робітників і самого уряду, вказуючи, що при такій „орґаніації" задумана вистава, замісць послужити інтересам Франції, тільки її скомпромітує й викличе світовий скандал. Невідповідна орґанізація праць на виставі була дошкульна для французів не тільки з погляду морального та пристіжевого, але й матеріяльного. Орґанізатори вистави, ріжні купецькі фірми, готелі, ресторани й театри в Парижі вже позаключували ділові контракти в розрахунку, що вистава відкривається 1. травня. Її спізнення перемішало їх пляни, викликало уневажнення багатьох контрактів зо шкодою для французького господарства та загальмувало приїзд очікуваних чужинців - туристів. Справа ставала критичною!

Під натиском суспільної опінії французький уряд рішився вкінці відкрити виставу в такому вигляді, який вона мала при кінці травня. Отже вистава є далеко ще не закінченою. І тому дальші праці відбуваються водночас з відвідуванням вистави публикою. Щоб приспішити докінчення потрібних праць, адміністрація вистави пускає відвідувачів покищо тільки в 12 год. дня до 8 год. вечора. Такий розклад годин триватиме доти, доки підготова не буде закінчена в цілости. Після цього виставу відкриватимуть для публики зрана й до пізної ночі — з плянованими ілюмінаціями а т р а к ц і я м и, спектаклями, танцями, концертами та іншими розвагами.

В перших днях червня Ваш кореспондент відвідав виставу. Але передтим, заки поділимося з читачами „Свободи" своїми вражіннями, хочемо тут подати деякі загальні інформації.

Територія вистави займає міліон квадратових метрів. Простягається вона від центральної в Парижі площі Згоди (Пляс Конкорд) аж до Лебединого острова на р. Сені, себто майже 7 кільометрів. Підготова вистави коштувала французький уряд та муніципалітет Парижа 50 міліонів долярів. Четвертина цієї суми витрачена на будови, що залишаться настало й по виставі (Палата Трокадеро, водограї, музей сучасного мистецтва, міст Єни і т. д.); рештаж грошей зужита на тимчасові будови, які по виставі будуть знищені.

На виставі мають окремі будинки такі держави: Австрія, Арґентина, Австралія, Бельґія, Болгарія, Бразилія, Великобританія, Ватикан, Венецуеля, Голяндія, Греція, Гаїті, Данія, Єгипет, Італія, Ірак, Канада, Литва, Латвія, Люксембурґ, Мадярщина, Монако, Мексико, Німеччина, Норвеґія, Польща, Португалія, Південно-Африканський Союз, Перу, Румунія, Злучені Держави Америки, Советський Союз, Сіям, Уруґвай, Фінляндія, Чехословаччина, Швеція, Швайцарія, Еспанія, Естонія, Югославія, Японія і, очевидно, Франція. Всіх — 43 держави.

Згадану суму 50 міліонів долярів витратила на орґанізацію вистави тільки сама Франція. Уряд, крім того, дав безкоштовно всім державам, що представлені на виставі, земельні площі для будівлі їх палат, а також і певні субсидії. Рештуж видатків перебрали на себе окремі держави. Яку величезну суму складають ці видатки, видно з того, що наприклад Німеччину коштує будівля її палати коло 3 міліонів долярів.

Уряд обчислив, що впродовж сезону виставу відвідає 50 міліонів людей. Прибуток за оплату вступу дасть до 15 міліонів долярів (тикет коштує приблизно 25 ам. центів). Таким чином вистава сама по собі буде дефіцитовою. Але головний розрахунок уряду в тих загальних прибутках, які дістане країна від туристів, від пожвавленого торговельного обороту, оплати готелів, ресторанів, театрів і т. д. Компетентні чинники вказують, що французьке народне господарство одержить з вистави загального прибутку коло 1 біліона долярів!

Але звернемся до самої вистави. Ввійшовши на виставову територію через головну браму на площі Трокадеро — були ми відразу немило вражені... Поруч із готовими вже будівлями — світять своїми ребрами, немов би ті кістяки, незакінчені палати. Деякі з них ще обладовані риштуванням; інші чекають фарби й мистецького оформлення. Скрізь сновигають робітники. Повітря повне пороху. Від пекольного гуркоту будівельних машин зачинає боліти голова. Ви обережно оминаєте й перескакуєте купи вапна, каміння та цементу — розкинені там, де щойно мають бути асфальтовані дороги й кльомби з квітами... Безпомічно розглядаючись, кудиб утекти від пороху й вапняного бруду — зачинаєте співчувати, з французькою національною пресою й розуміти причини її гістеричних зойків у звязку з безладдям при працях на виставі! Дійсно — скандал! Пригадуєте недавній їдкий випад німецького міністра Ґебельса на адресу Франції: „Ми свої вистави відкриваємо своєчасно, але зате в нас нема народнього фронту"... І справді — наслідки „народофронтівської" політики стають тут перед нами в усій своїй неприхованій „красі"... Це зачинає, здається, розуміти вже й уряд Блюма, бо, як зачуваємо, рішився „натиснути" на здеморалізованих комуністами робітників. Але напевно, навіть при найбільших сусиллях, праці на виставі не будуть закінчені раніше місяця. Отже радимо тим нашим громадянам в Америці, що побажалиб відвідати виставу, приїздити до Парижа не раніше, як у другій половині липня.

Позбувшись першого прикрого враження, зачали ми оглядати вже закінчені будови та загальну панораму вистави. Видовище настільки сильне й гарне, що скоро забуваєш і про „Народній Фронт", і про його політику!

Відразу від головних воріт зачинається Палата Трокадеро. Це величезна будова, що обома своїми крилами підступає до славнозвісної вежі Айфля. Знавці твердять, що це найкращий твір архітектури та мистецтва нашого століття. Але не треба бути й знавцем, щоб відчути надзвичайну красу цієї величної будови. Вся біла, додержана в декоративних поземих лініях — вона єднає в собі легкість і могутність.

Палата Трокадеро збудована на місці спеціяльно зруйнованого для неї театру тоїж назви. Палата залишиться настало й по виставі, як її памятник. Займає вона площу, велику 41,130 кв. метрів. Велика скількість її саль призначатиметься для музеїв. Та 15,000 кв. метрів займе „Музей Людини", 7,000 кв. метрів морський музей, далі відділи французького народнього мистецтва, порівняльної скульптури і т. д. Окремо треба згадати про театральну салю Палати. Інжинірська штука зуміла збудувати цю салю у глибині 25 метрів під землею, для чого треба було зірвати 110,000 куб. метрів підземних скель. Театр цей матиме сцену, більшу від Паризької Опери, чудову акустику й вентиляцію, коридори, місце для орхестри зо 150 музикантів і цілу систему ліфтів. Саля міститиме коло 4,000 глядачів. Тераса Палати, з якої відкривається чудовий вигляд на вежу Айфля, має ширини 125 метрів. Зо сторони Сени збудовані басейни й водограї; над ними могутні стилеві монументи. Коли стати перед Палатою Трокадеро спиною до вежі Айфля — розгортається незабутня в своїй красі та величності панорама! Прикро, знов таки, що її не спромоглися ще цілком викінчити. Палата буде головною атракцією світової вистави.

Спускаючись по сходах у напрямку мосту Ени — бачите загальну перспективу вистави. На головній маґістралі, по обох сторонах мосту над Сеною — виростають німецька й советська палата. Між ними й Трокадеро, з обох боків палати Норвеґії, Румунії, Єгипту й інших держав. На другому боці мосту палати Італії, Анґлії, Бельґії, Швайцарії, ще далі Палата Преси і т. д. В складному лябиринті будов невпинно їздять спеціяльні маленькі „потяги", розвозячи публику в призначене місце.

Але більшість палат іще не відкрита. Одні, як ми згадували, щойно добудовують, інші, хоч збудовані, ще не відкрили своїх дверей, бо не розмістили експонатів. В цілості закінчені й відкриті для публики тільки палати Німеччини, советського Союзу, Італії, Бельґії, Швайцарії, Монака, Палестини та деякі французькі.

Зорієнтувавшися, зачали ми свій обхід. І читачі напевно не будуть здивовані, коли скажемо, що свої кроки ми відразу скерували в напрямі палат: німецької й советської.

(Далі буде).

М. Орґанський.

ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СПІВЖИТТЯ

(З Каунасу для „Свободи").

В 1928 р. засновано в Каунасі, теперішній столиці Литви, Литовсько-українське товариство. Завдяки історичній традиції, як теж повній посвяті праці і зрозуміння визначних литовських політиків і учених, як приміром невіджалуваної памяти д-ра Пурицького та пралата і діяча Тумаса, як теж тепер діяльних і впливових серед литовського громадянства професорів університету Біржижки і Вайльоніса. та інших, згадане товариство зуміло у відносно короткому часі знайти в шарах литовського громадянства належний резонанс і зрозуміння для литовсько - української приязни, та збудити заінтересування українською справою.

Маючи ясну ціль перед очима, а саме відновлення і поглиблення литовсько-української приязни, вважав провід товариства за доцільне обзнайомлювати литовське громадянство з українською історією, культурою, як теж з політичним положенням на українських землях з одної сторони, а з другої інформувати українців в українській пресі бодай за кордоном про життя і буття литовської нації, про її боротьбу за державну незалежність та про її дальші прямування і цілі.

Та послідовна і невсипуща праця управи і членів товариства знайшла належний відгомін та підтримку в литовського громадянства. Вона відсвіжила давню історичну традицію, збудила теж зрозуміння для визвольницьких змагань української нації.

Годі тут перевести вичерпні підсумки тої кількалітньої роботи. Досить згадати, що товариство не поминуло ніякої нагоди, щоб не використати її для обзнайомлювання литовської суспільности з культурними надбаннями українців, з політичним положенням на українських землях, з підчеркуванням тої спільноти українських і литовських інтересів.

Що кожного року могли в Каунасі відбуватись урочисті академії з нагоди державних і національних українських свят — це заслуга литовсько-українського товариства, бо мала українська кольонія не була в стані сама і власними силами ставити такі академії. Українські концерти, вистави, реферати, а врешті раз на місяць українськоі пів години в литовському радіо, виповненої рефератами про Україну чи українською піснею, творили дальшу частину праці литовсько-українського товариства. Згадати при цьому треба, що всі українські влаштування були завжди передавані через радіо.

Кожна важливіша подія в житті української нації знаходила теж свій незалежний відгомін у литовській пресі, як теж у публичних докладах і маніфестаціях. Згадати хочби кріваву „пацифікацію" з 1930 року на західньо-українських землях: її дуже подрібно зреферувала литовська преса, про неї подавало литовське радіо, її представлено на пресовій конференції влаштованій лит.-укр. товариством для краєвої та міжнародньої преси, чим у великій мірі литовське громадянство причинилося до розкриття перед культурним світом тих варварських метод, якими послуговуються окупанти українських земель у нищенні всього, що українське.

Для постійного інформування литовського й українського громадянства видавало литовсько-українське товариство ілюстрований місячник литовською й українською мовою зо статтями про Україну і Литву, що розходився в багатьох примірниках у Литві, як теж за кордоном.

Праця товариства була сілю в оці в першу чергу — Польщі. І не диво, бо робота товариства відкривала ту заслону, якою намагалась Польща закрити своє варварське поступовання супроти українців та ставило литовському громадянству ясно, як належить оцінювати всі польські солодкі слова про братерство народів та про ліберальне відношення до своїх горожан непольської національности. Тим та робота литовсько-українського товариства, була для Польщі не наруку і тому вона не перебирала в засобах (аж до провокацій за кордоном) в поборюванні товариства.

В останніх двох роках товариство, щоправда, не проявляло надто великої діяльности, але це тому, що в Литві вийшов новий закон про стоваришення на підставі якого товариства мусіли змінити свої статути, наново себе з а р е є с т р у в а т и і до того часу здержати всяку роботу. Вся підготовна праця забрала багато часу і допервa в травні провід товариства, по виповненню всіх формальностей, приступив до віднови праці, такої користи і потрібної для обох народів.

На перших зборах, що відбулись дня 1-го травня, голова товариства, професор литовського університету, заясував присутнім дотеперішню роботу товариства, пояснив нові статути та намітив плян праці. Збори були дуже оживлені, що є знову доказом, що праця товариства в минулому не пішла намарно, та що ідея литовсько-українського зближення знайшла повну симпатію серед литовського громадянства.

Наступні збори товариства, що відбулись 12-го, присвячені були тільки виборові управи, в якої склад увійшли: проф. Вайльоніс, голова; проф. Біржижка, заст. голови; адвокат Сірвінскас, редактор Ґайджюнас і інжинір Лаврик, як члени управи. До контрольної комісії ввійшли: директор Лапінас, пані д-р Шлєзевічієнє і п. Романавскас.

Віднову діяльности товариства треба вважати позитивною і дуже відрадною подією. Склад проводу товариства дає запоруку, що праця піде належним темпом та по належній лінії.

С. Ч.

О. К.

МОЯ ПЕРША ПОВАЖНА РОЛЯ

(1)

Маю один цікавий спомин. С п о м и н артистки мандрівного т е а т р у. Я була тоді дуже молода. Казали мені (може навіть зачасто), що я гарна, на кожний випадок я подобалась, а це часом важніше, ніж краса. Обставини примусили мене піти на сцену. Театр я любила ще змалку і коли мені запропонували пристати до ново сформованої трупи, я навіть не завагалась. Цеж була не тільки праця, не тільки запевнений заробіток (як я в це тоді вірила), але і приємність, яка велика приємність!

Мені дали відразу н а й к р а щ і, найсимпатичніші ролі, над якими я нераз плакала, коли бачила їх ще дітваком на сцені. Я була та, що нещасно кохалась (на сцені) і в якій кохались щасливо та нещасливо, — що п л а к а л а, сміялась, тужила і вмирала. Сцена створила мені новий світ, у якому я жила, не бачучи буденщини. Буденні невигоди та непорозуміння блідли у світлі лямп, котрі що вечора запалювалися на сцені і мовкнули серед оплесків, які що вечора були нові. Бували такі вечори, коли я діставала навіть (ах, яка горда та щаслива я тоді була!) цвіти, чоколядки, а навіть — вибачте за щирість — любовні листи.

Все це належало до моєї професії і я звикла до тої пошани для мистецтва, бо вважала себе тільки за його представницю, яка скромно робить те, що може. Я не сумнівалася, що це була сила самого театру, а не моя, бо я теж піддавалася його чарові.

Одного разу приїхали ми до малого містечка, де вже виступали не вперше. Я грала „Казку" і мала величезний успіх. У тому місті приймали нас завсіди дуже тепло і це впливало корисно на гру артистів, які старалися дати із себе все, що могли. Мені здавалося, що я теж граю краще, ніж звичайно. Були і китиці цвітів після кожної вистави. Чудові рожі пянили мене своїми пахощами. А може... може тут грала ролю свідомість, від кого вони? Бо я знала, хто їх присилає.

Хоч у трупі стежили за мною як за недосвідченою дитиною і я мала серед своїх сценічних товаришів і небажаних постійних опікунів, „той пан від рож" — як з н ь о г о глузували поза кулісами — таки, зумів кілька разів проводити мене до дому. Два рази після проби вранці, раз після вистави.

Він був сином якогось радника чи адвоката. Я не орієнтувалася тоді добре в галицьких титулах і не знала точно, чи дуже п о в а ж н і це становища ... та це було і байдуже мені. „Мій пан від рож" був ще студент і подобався мені дуже. Він був дуже ніжний, несміливий, не вмів навіть вести цікавої розмови, тільки заєдно питався, коли ми ще раз зустрінемось. Я жартувала:

— Ми щ о й н о зустрілись... ледви познайомились... ще не розстались, не почали розмови, а ви вже питаєте про нову зустріч?...

Він бентежився, казав, що я його не розумію, що він має мені щось дуже важне сказати і не хотів погодитися з тим, що коли провів мене до воріт дому, де я жила, то я справді вже мушу йти до хати.

Раз чекав він на мене більш як годину (як я дізналася згодом), а коли я вийшла в товаристві інших артистів, я бачила, як він ходить по тротуарі, наче злочинець, не маючи сміливости показати по собі, що він чекав. Ішов за нами дуже довго і таки в останній хвилині, коли я ввійшла до якоїсь крамниці, пішов за мною і аж там дискретно всунув мені в руки листа. Він носив його в кишені вже кілька днів, не маючи нагоди мені передати. Це був один з тих листів, які кожна з нас жінок дістає бодай раз у житті... Гадаю, що артистки дістають їх бодай раз до року.

(Далі буде).

(1)

ПРОТОКОЛ

З XIX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЩО ВІДБУЛАСЬ У ВАШИНГТОН, Д. К., В ДНЯХ 10—15 ТРАВНЯ 1937 РОКУ

ЧЛЕНИ XIX. ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Головні урядники:

Микола Мурашко, предсідник
Інж. Володимир Малевич, заступник предсідника
Марія Розоміло, заступниця предсідника
Дмитро Галичин, рекордовий секретар
Роман Слободян, фінансовий секретар-касієр
Омар Е. Малицький, контрольор
Дмитро Капітула, контрольор
Атін Пашук, контрольор
Стефан Слободян, радний
Григорій Євусяк, радний
Тарас Шпікула, радний
Іван Лисак, радний
Іван Ваверчак, радний
Олексій Шаршонь, радний
Микола Бусько, радний
Ілля Тузар, радний
Анна Боївка, радна
Олена Придун, радна

Делегати:

Відділ	Число голосів	Імя і назвище делегата
1	2	Василь Курилів
1	2	Іван Чичила
2	3	Іван Воргач
3	2	Василь Грега
4	1	Микола Пупчик
5	3	Іван Сидор
7	3	Андрій Капітула
8	3	Василь Мандзій
9	2	Микола Саляк
10	2	Іван Мадзік
11	1	о. Микола Волощук
12	1	Петро Федорко
13	1	Павло Рончковський
16	1	Микола Москаль
18	2	Йосиф Глюз
20	2	Йосиф Крупка
21	2	Теодор Смик
22	1	Михайло Козак
23 і 381	1	Василь Шуран
24	1	Микола Щур
25	1	Омелян Ревюк
27	1	Кирило Романишин
28	2	Михайло Кофлюк
29	2	Іван Малищак
30	1	Михайло Філіпс
31	2	Іван Огарик
33	2	Анна Дзюрдзевич
36	2	Анна Мазурик
37	2	Марія Кіценюк
38	2	Михайло Гулик
39	2	Дмитро Оринич
42	2	Петро Головачук
43	1	Григорій Коваль
44	2	Василь Шишка
45	3	Михайло Рибак
47	1	Анастасія Паламар
48	1	Михаїл Нагребецький
50	2	Володимир Карщень
51	1	Іван Іваник
52	2	Ілія Вавришин
53	1	Марія Малевич
54 і 250	1	Антін Маланчук
55	1	Александер Шандровський
56	2	Михайло Медвідь
57	2	Григорій Недільський
58	2	Франко Коченаш
59	2	Мартин Шиманський
60 і 40	1	Михайло Олійник
62	2	Юрій Бліхар
63	3	Дмитро Буряк
64	2	Сергій Вінярський
65	3	Василь Левчик
66	2	Іван Лазорчик
67	2	Іван Шуран
69	2	Евген Парницький
70	3	Антін Онисик
72	1	Антін Федак
73	1	Дмитро Лободяк
75	2	Василь Тарас
76	2	Микола Хащевський
76	2	Василь Кузьма
77	1	Микола Зарічний
78	2	Андрій Бончак
80	1	Теодор Грицак
81	2	Володислав Чачка
82	1	Александер Дзира
83	3	Михаїл Головатий
84	1	Юрко Гоголь
85	2	Онуфрій Костюк
86	3	Павло Саламаха
87	2	Микола Трояновський
90	3	Іван Чепа, мол.
91	2	Юрій Вознічак
91	2	Михайло Торик
93	1	Пилип Бенковський
94	2	Іван Курчак
94	2	Андрій Патра
96	2	Дмитро Василик
97	2	Михаїл Табачук
98	2	Микола Максимчук
99	2	Петро Герман
100	1	Андрій Садловський
102	2	Юрій Гірняк
102	2	Дмитро Шмагала
104	3	Гарасим Мисак
105	3	Павло Чорний
106	3	Іван Дацьків
107 і 68	1	Іван Матейчук
108	2	Михайло Мартиняк
109	2	Михайло Твардонь
112	2	Катерина Габрівська
112	2	Параня Різун
113	1	Василь Годчак
114	1	Теодор Сенчук
116	1	Павло Стадник
117	1	Тимко Ніньовський
118	1	Михайло Сарахман
120	2	Стефан Ятчищин
121	2	Олекса Гадз
122	1	Кароль Сідзінський
123	2	Василь Бадан
124	2	Дмитро Бала
125	1	Іванна Подола
126	1	Григорій Дидів
127	2	Евгеній Тимкович
130	2	Михаїл Коваль
130	2	Дмитро Шагай
132	2	Григорій Куніцький
133	3	Мирон Литвин
135	1	Антін Клим
136	2	Йосиф Сус
137	3	Михайло Колодруб
138	1	Петро Соляр
139	1	Осип Федасюк
140	1	Іван Кравець
141	1	Іван В. Кузь
142	2	Петро Остапчук
143	2	Клим Данилюк
144 і 231	1	Іван Кривокульський
145	1	Ігнатій Олексин
146	2	Іван Панчук
147	2	Павло Лагоцький
147	2	Іван Зазворський
148 і 337	1	Февронія Біленкі
149	1	Онуфрій Стецьків
151	2	Анна Пипюк
152	1	Симон Присяжний
155	2	Андрій Яричевський
155	2	Василь Дригинич
156	2	Микола Муляр
157 і 95	1	Григорій Герман
158	3	Юліян Павчак
159	1	Михаїл Камінський
160	2	Матвій Костишин
161	2	Дмитро Рудакевич
162 і 174	1	Олена Гнатів
163	2	Стефан Гвіздь
164	2	о. Ярослав Скроцький
165	1	Марія Корнова
166	1	Данило Андрейчин
167	2	Михаїл Чорний
168	3	Стефан Космина
169 і 154	1	Павло Газдій
170	2	Іван Грабар
171	2	Стефанія Галичин
173	1	Стефан Фігун
175	2	Василь Бартош
176	3	Петро Бабяк
177	2	Франко Лучка
178	1	Юрій Датків
179	3	Михайло Кульчицький
180 і 92	1	Іван Пулк
181	2	Стефан Шевчук
182	2	Григорій Яськів
183	1	Іван Іванчук
185	1	Никита Кіцера
186	1	Юлія Баволяк
188	1	Теодор Харітон
189 і 265	1	Калина Грабарович
191	2	Григорій Джинджиристий
192	2	Матвій Політило
193	2	Теодор Трач
194 і 26	1	Петро Бартків
195	1	Андрій Астряб
196	1	Андрій Щостак
198	1	Дионізій Голод
200	2	Володимир Цісик
201 і 205	1	Роман Тенетило
203	1	Чарлс Мачежак
204	2	Микола Близнак
204	2	Петро Мартинюк
206	2	Олекса Косюк
206	2	Василь Бурак
207	1	Олекса Сельський
208 і 187	1	Марія Стаднір
209	1	Йосиф Гінда
210	1	Олекса Плескун
211	2	Микита Кость
212	1	Катерина Бліщ
213	2	Андрій Бирич
213	2	Юрко Бойко
214 і 354	1	Василь Зеліско
215 і 46	1	Іван Жарковський
216	1	Анна Олещук
217	2	Михаїл Бінашевський
217	2	Іван Пастущин
218	3	Михайло Ткачишин
219	2	Андрій Мудровський
220	2	Григорій Гарасим
221	2	Стефан Куропась
221	2	Роман Смук
223	2	Іван Мельник
223	2	Лука Худоба
226	1	Іван Сидор
227	1	Володимир Ціхонь
229	2	Михайло Дутчак
230	3	Теодор Періг
232	1	Юрко Годзик
234	3	Микита Галінович
235	2	Микола Проць
236	2	Тит Шкирпан
237	3	Григорій Стеців
238	2	Микола Давискиба
239	3	Д-р Володимир Галан
240	1	Антін Шумейко
241	1	Стефан Бардачевський
242	2	Андрій Пука
243	1	Петро Шемердяк
244 і 401	1	Михайло Боровський
245	2	Йосиф Квасній
246	1	Василь Сподарик
247	3	Петро Сас
248	1	о. Іларіон Врублевський
251	3	Микола Страп
252	1	Микола Батюк
253	1	Василь Босик
254	1	Михайло Селеман
255	1	Василь Шищук
256	1	Микола Худяк
259	2	Іван Побуцький
262	1	Даниїл Геряк
266	2	Іван Макаровський
267	1	Константин Дідух
268	1	Петро Омелян
270	3	Михайло Косоноцький
271	1	Григорій Левуш
272	1	Володимир Стасюк
273	2	Павло Маряк
274	2	Петро Сильчак
275	2	Нестор Манорек
276	2	Юліян Монастирський
276	2	Теодор Судя
277	2	Михаїл Курдина
278	1	Йосиф Крохмалюк
280	2	Онуфрій Запоточний
281	1	Лев Бачинський
282	3	Іван Пігуляк
283	2	Іван Коковський
284	1	Іван Тимкович
286	1	Теодор Заканич
288	3	Михаїл Грегораш
289 і 269	1	Петро Дронь
290	1	Михалина Новаковська
292	2	Д-р Амброзій Кібзей
292	2	Володимир Дідик
293 і 79	1	Теодор Вальорний
295	2	Михаїл Петруха
296	3	Ілія Лобур
298	1	Василь Морозович
299	1	Іван Сидорович
300	2	Василь Олексюк
301	2	Микола Николишин
303	1	Анна Р. Куземчак
304	1	Андрій Грубяк
305	1	Іван Годованець
307 і 378	1	Прокіп Гульда
308	2	Петро Івасищин
309 і 131	1	Михаїл Горинь
310	1	Стефан Пелехатий
312	1	Віліям Хміль
315 і 353	1	Володимир Кедровський
316	2	Володимир Гурянський
316	2	Дмитро Братусь
317	1	Михайло Дидик
318	2	Антін Костів
319	1	Василь Стефунько
320	2	Теодор Західний
321	1	Федор Цюх
322	1	Йоанна Карач
323	1	Дмитро Яремко
324	2	Григорій Гонта
325	1	Михайло Костів
326	2	Теодор Колодій
327	1	Петро Матієв
330	2	Микола Паламар
331	1	Григорій Замойський
332	1	Іван Каштанюк
333	2	Розалія Боберська
334	3	Микола Задерецький
335	1	Антін Миленький
336	3	Григорій Степаник
338	3	о. Григорій Пипюк
339	2	Іван Сорока
341	1	Стефан Г. Палівода
342	3	Стефан Куций
344	1	Григорій Геба
345	2	Григорій Пастушенко
347	2	Григорій Тимчій
349	1	Микола Лісний
350	2	Василь Карий
351	1	Іван Борак
352	1	Михайло Ковальчук
355	1	Петро Занько
357	1	Андрій Возний
358	1	Стефанія Палівода
359	2	Юлія Юревич
361	2	Михайло Боднар
361	2	Д-р Семен Демидчук
362	1	Микола Масний
363	2	Дмитро Мішанець
364	2	Іван Сподар
364	2	Андрій Барбер
365	1	Михайло Руднянин
367	2	Михайло Антонів
367	2	Михайло Микитинський
369	3	Стефан Новацький
370	3	Микола Хабінець
371	2	Олекса Шумський
373	1	Анна Громоцька
374	1	Антін Гарматюк
375	2	Параня Чопик
379	1	Василь Пилипів
383	2	Іван Грудзінський
384	1	Михаїл Ленінський
385	3	Йосиф Греськів
388	3	о. Омелян Мицик
390	1	Іван Прухніцький
396	1	Іван Катириняк
400	1	Микола Воловецький

ПЕРШИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Дня 10 травня 1937 року почалась 19-та конвенція У. Н. Союзу в готелі Вашингтон, в місті Вашингтон, Д. К. Тому, що майже всі делегати й делеґатки зложили свої повновласти до рук верифікаційної комісії ще 9-го травня, то це уможливило, що 10 травня можна було приступити відразу до виконування точок програми конвенції вже в годині 9:30 рано. При участі всіх одобрених делеґатів і делеґаток та членів головного уряду У. Н. Союзу, що зібралися в конвенційній галі, головний предсідник Микола Мурашко відкрив 19-ту конвенцію отсею промовою:

Поважані пані й панове делеґати!

Згідно зо статутом мені припала честь відкрити 19. головну конвенцію Українського Народного Союзу.

В 1894 році перші основоположники нашої орґанізації вибрали 162-гу річницю уродин найбільшого сина Америки, Юрія Вашинґтона, на день уродин У. Н. Союзу.

Вони тоді може і не думали, що 43 роки опісля делеґати тої орґанізації, яку вони тоді започаткували, зберуться на нараду в столичнім місті імени того, котрого річницю уродин вибрано на те, щоб започаткувати будову української запомогової орґанізації в Америці.

Сьогодні в столиці Америки, Вашинґтоні, зібралися делеґати й урядники тої „української родини", про яку колись писав о. Стефан Макар, що „ця українська родина могтиме погордитися тим, що вона стала на ноги власними силами".

У. Н. Союз, з чотири й пів міліоновим майном, став на ноги силами й важкою працею тих десятків тисяч його членів, котрі для тої Союзової родини працюють уже 43 роки. Ця Союзова родина, яка складається з Союзових членів, вложила в свою орґанізацію свій труд і своє серце, щоб в У. Н. Союзі згуртуватися для спільної самопомочі.

Отже зорґанізовані в У. Н. Союзі, продовжуємо Союзову роботу, щоб будувати У. Н. Союз ще сильнішим, і щоб помагати „такому рухові, що хотів і досі хоче в Україні такого ладу", який забезпечив би українському народові свободу на його рідній землі.

Ще в 1894 році в числі 43-тім „Свободи" писав перший редактор „Свободи", о. Г. Грушка, про бажання Україні волі між іншим так: „Оглядаючи капітоль у Вашинґтоні, я став говорити зо стареньким ніґром, котрий мав 80 років і замітав сходи капітолю. Між іншим сказав мені старець, що він чується дуже щасливим замітати сходи до храму свободи, бо сьогодні він і його внуки є вільними. Чуючи ті слова старенького ніґра, я почув біль під серцем, і, обернувшись на бік, обтер сльози, бо подумав собі: „Боже, Боже! Чи дожию я літ того ніґра, і чи побачу я Україну свобідною? Ах, тоді я сходи її капітолю вмивав би горячими від радости слізми!"

Та не всім першим орґанізаторам У. Н. Союзу судилось дожити того часу, коли Україна була свобідною, хочби лише на такий короткий час, як ми це бачили. Але Україна була вільною!

Отже тим першим орґанізаторам У. Н. Союзу, що щиро й не крикливо працювали для своєї орґанізації й України, а котрі вже відійшли у вічність, як теж і тим першим орґанізаторам, що ще остались між нами до сьогодні, віддаймо нашу пошану повстанням з місць. (Тут делеґати повстали на хвилину з місць).

В основну ідею і цілі У. Н. Союзу покладено, щоб У. Н. Союз помагав матеріяльно своїм членам, вдовам і сиротам по померлих його членах, хорим і невилікувальним та покаліченим членам.

У. Н. Союз завжди вірно виконував ті цілі і виплатив за ввесь час свого існування міліони посмертних належитостей та сотки тисяч запомог своїм членам. У. Н. Союз помагав також українським освітнім, культурним і визвольним цілям в Америці й у старім краю.

Тих основних ідей і цілей У. Н. Союзу завжди берегли делеґати кожної конвенції. Кожна конвенція дбала про те, щоб ті ідеї і цілі У. Н. Союзу були пошановані. Тому я прошу і вас, шановні делеґати 19. конвенції, пошанувати й зберегти ті ідеї і цілі також і на тій конвенції. Цього вимагає від нас, як від представників нашої орґанізації, її добро і повага.

На тій конвенції матимемо багато важних орґанізаційних справ, над якими мусимо добре застановитись та їх вирішити. Мусимо добре застановитися над такими справами, як, статут, злука всіх запомогових орґанізацій і загальне добро У. Н. Союзу.

Одною з тих найважніших справ буде справа статуту. На підставі найновіших асекураційних законів У. Н. Союз мусить на тій конвенції справити свій статут так, як вимагають ті нові асекураційні закони тих стейтів, у котрих У. Н. Союз уже провадить свій асекураційний бизнес, або також закони тих стейтів, у яких У. Н. Союз старається ще дістати дозвіл. Згідно з вимогами асекураційних властей це мусить бути зроблене до кінця 1939 року.

Тому, що в статуті У. Н. Союзу було багато параґрафів, які повторювались, а деякі параґрафи навіть противорічили один одному, або були задовгі змістом та розложені так, що одна справа була обговорювана в кількох параґрафах і в кількох місцях, треба було те все справити й виготовити цілий статут.

Видрукувано статут лиш анґлійською мовою, бо на переклад статуту на українську мову вже не було часу ні змоги. Статутова комісія предложить хвальній конвенції ті зміни, які треба буде перевести. Тому прошу шановних делеґатів добре застановитись над усіми змінами у статуті й усіми іншими важними справами, які будуть вам предложені до вирішення.

Від останньої конвенції по нинішній день заряджував У. Н. Союзом головний уряд, вибраний 18-тою конвенцією. Головні урядники здадуть вам звіти зі своєї діяльности за останні чотири роки, а ви по переведенню дискусії над їх звітами вирішите, чи вони виконали своє завдання, яке на них вложила минула конвенція.

Як головний предсідник, в імені своїм і в імені екзекутивного комітету та цілого головного уряду витаю вас усіх, шановні делеґати, на отсій 19. конвенції. Радьте розумно для добра всіх членів і на славу У. Н. Союзові.

Відкриваю формально 19-ту головну конвенцію Українського Народного Союзу 10-го травня 1937 року в місті Вашинґтон, Д. К.

Опісля головний предсідник покликав членів верифікаційної комісії зложити звіт. Голова цеї комісії, Юліян Монастирський, делеґат від. 276, зложив такий звіт:

В четвер, 6 травня, зібралася в готелі Вашинґтон, в місті Вашинґтон, Д. К., верифікаційна комісія, що складалася з отсих делеґатів: М. Бінашевський, від. 217; М. Ткачишин, від. 218; Ю. Монастирський, від. 276; В. Дідик, від. 292; О. Шумський, від. 371. Головою комісії вибрано Юліяна Монастирського, а секретарем Олексу Шумського. Комісія відбувала засідання 6-го, 7-го 8-го й 9-го травня. В часі своїх засідань комісія переглянула всі повновласти делеґатів і їх заступників та на підставі тих повновластей переконалася, що управнених делеґатів на 19-ту конвенцію є 316 з 536 голосами й 18 головних урядників з 18 голосами, що робить разом 554 голоси. Згідно зі статутом уневажнено 4 делеґатів з 5 голосами в отсих відділах:

Відділ 20: Правно вибраний делеґат і його заступник не могли їхати на конвенцію з важних причин. Опісля відділ вибрав іншого делеґата на зборах, які відбулися вже по реченці, призначенім для вибору делеґатів.

Відділ 227: Делеґат і заступник делеґата вибрані на зборах іще перед проголошенням конвенції та перед визначенням реченця, в якому мали відбуватися вибори делеґатів і їх заступників.

Відділ 263: Вибраний делеґат не мав кваліфікацій урядника відділу а крім цього з присланих протестів не можна було ствердити, хто отримав більшість голосів при виборі делеґата: чи делеґат, чи його заступник.

Відділ 332: Вибір не відбувся з вимогами статуту, бо не було голосування на всіх кандидатів, які були поставлені на делеґата, а таксамо не вибрано зовсім заступника делеґата.

Відділ 73: Верифікаційна комісія одобрила рішення екзекутивного комітету У. Н. Союзу, признаючи правним делеґатом заступника делеґата, бо, згідно з

предложеними документами, вибраний делеґат не відповідав вимогам параґрафу 13 статуту У. Н. Союзу.

Щодо відділів 103 та 294 й 366, то комісія одобрила рішення екзекутиви У. Н. Союзу та згідно зі статутом не признала з тих відділів ані делеґатів ані їх заступників.

По скінченні звідомлення верифікаційної комісії та по відчитанні спису всіх делеґатів головний предсідник проголосив третю точку програми, а саме: вибір голови конвенції, двох заступників і двох секретарів. Заки приступлено до намічення кандидатів, гол. предсідник покликав до числення голосів отсих делеґатів: М. Боднар, від 361; А. Мудровський, від. 219; Л. Бачинський, від. 281; М. Коваль, від. 130 і Ю. Датків, від. 178. Маючи на увазі, що М. Боднар і А. Мудровський були опісля кандидатами на членів комісій, то на їх місце гол. предсідник покликав до числення голосів Д. Шагая, від. 130, і І. Шурана, від. 67.

На голову конвенції поставлено таких кандидатів: Делеґат від. 238 ставить внесення, поперте делеґатом від. 178, щоб вибрати головою конвенції делеґата від. 157,— Григорія Германа; делеґат від. 270 вносить, а попирає його делеґат від. 42, щоб головою був делеґат від. 200, Володимир Цісик; делеґат від. 87 ставить на голову делеґата від. 316, Дмитра Братуся. Його внесення попирає дел. від. 217; дел. від. 83 вносить, а попирає його дел. від. 45, щоб головою був дел. від. 239, д-р Володимир Ґалан; дел. від. 27 ставить на голову дел. від 76, Василя Кузьму. Це внесення попер дел. від. 127. На внесення дел. від. 127, поперте дел. від. 191 і 273, закрито лісту кандидатів на голову конвенції. Заки приступлено до голосування над поставленими кандидатами, дел. від. 239, д-р В. Ґалан, відкликав свою кандидатуру. Опісля переведено голосування над кожним кандидатом зокрема, а вислід голосування був такий: Г. Герман отримав 190 голосів, В. Цісик 43 голоси, Д. Братусь 35, В. Кузьма 17. Отже Г. Герман, отримавши найбільше число голосів, вибраний головою конвенції.

На першого заступника голови поставлено наступних кандидатів: дел. від. 204 ставить дел. від. 158, Юліяна Павчака. Внесення попер дел. від. 107; дел. від. 94 ставить, а попирає його дел. від. 126, щоб заступником голови був дел. 292, д-р Амвросій Т. Кібзей; дел. від. 342 ставить, а попирає його дел. від. 170, щоб вибрати заступником голови дел. від. 200, Володимира Цісика; дел. від. 357 ставить на заступника голови дел. від. 147, Павла Лаґоцького. Це внесення попирає дел. від. 44; дел. від. 217 ставить на заступника голови дел. від. 316, Дмитра Братуся. Внесення попирає дел. від. 241. Дел. від. 239, д-р Володимир Ґалан, поставлений дел. від. 361 і попертий дел. від. 31, відкликав свою кандидатуру. На внесення дел. від. 23, поперте дел. від. 370, закрито лісту кандидатів на першого заступника голови конвенції. Переведене голосування над кожним кандидатом зокрема дало такий вислід: Ю. Павчак отримав 76 голосів, д-р А. Т. Кібзей 90 голосів, В. Цісик 80 голосів, П. Лаґоцький 4 голоси, Д. Братусь 44 голоси. Отже д-р А. Т. Кібзей отримав найбільше число голосів а тимсамим вибраний на першого заступника голови.

На другого заступника голови конвенції були поставлені та поперті такі кандидати: дел. від. 316 Дмитро Братусь, дел. від. 158 Юліян Павчак, дел. від. 53 Марія Малевич, дел. від. 200 Володимир Цісик, дел. від. 76 Василь Кузьма, дел. від. 301 Микола Николишин, дел. від. 206 Василь Бурак. На внесення дел. від. 67, поперте дел. від 234, закрито лісту кандидатів на другого заступника голови та приступлено до голосування. Вислід голосування був такий: Д. Братусь отримав 81 голосів, Ю. Павчак 79, Марія Малевич 50, В. Цісик 40, В. Кузьма 13, М. Николишин 5, В. Бурак 5 голосів. Отже Дмитро Братусь, дел. від. 316, діставши найбільше число голосів, вибраний другим заступником голови конвенції.

На секретаря конвенції поставлено: Дел. від. 238 ставить дел. від. 221, Стефана Куропася; це внесення попер дел. від. 178; дел. від 204 ставить дел. від. 37, Марію Кіценюк: внесення попер дел. від. 142; дел від. 23 ставить дел. від. 200 Володимира Цісика; його внесення попер дел. від. 10; дел. від. 293 ставить дел. від. 361, д-ра Семена Демидчука; внесення попирає дел. від. 144; дел. від. 146 ставить дел. від. 183, Івана Іванчука; це внесення попирає дел. від. 96; дел. від. 87 ставить дел. від. 241, Стефана Бардачевського; внесення попер дел. від. 304. На внесення дел. від. 96, поперте дел. від. 84, рішено закрити лісту кандидатів на секретаря конвенції та приступлено до голосування над поодинокими кандидатами. Вислід голосування був такий: С. Куропась отримав 97 голосів, Марія Кіценюк 69, В. Цісик 46, д-р С. Демидчук 16, І. Іванчук 33, С. Бардачевський 10. Стефан Куропась, діставши найбільше число голосів, вибраний першим секретарем конвенції.

На другого секретаря конвенції поставлено та поперто таких кандидатів: Івана Пігуляка, дел. від. 282; Марію Кіценюк, дел. від. 37; Володимира Цісика, дел. від. 200; Івана Іванчука, дел. від. 183; Володимира Ґурянського, дел. від. 316; о. Григорія Пипюка, дел. від. 338; Стефана Бардачевського, дел. від. 241; Василя Кузьму, дел. від. 76. На внесення дел. від. 204, поперте дел. від. 97, закрито лісту кандидатів на другого секретаря конвенції та приступлено до голосування. Вислід голосування був такий: І. Пігуляк отримав 68 голосів, Марія Кіценюк 104 голоси, В. Цісик 24, І. Іванчук 52, В. Ґурянський 3, С. Бардачевський 12, В. Кузьма 3, о. Г. Пипюк 22. Отже вибрано другою секретаркою конвенції Марію Кіценюк.

До комісії просьб і скарг поставлено отсих кандидатів: Михайла Микитинського, дел. від. 367; Андрія Мудровського, дел. від. 219; Юліяна Павчака, дел. від. 158; Теодора Сенчука, дел. від. 114; Дмитра Шмаґалу, дел. від. 102; Миколу Николишина, дел. від. 301; Стефана Куцого, дел. від. 342; Марію Малевич, дел. від. 53; Івана Шурана, дел. від. 67; Михайла Кульчицького, дел. від. 179; Василя Бурака, дел. від. 206; Івана Сидора, дел. від. 5; Антона Шумейка, дел. від. 240; Антона Маланчука, дел. від. 54; Василя Бартоша, дел. від. 175; Мирона Литвина, дел. від. 133; Андрія Капітулу, дел. від. 7; Івана Сороку, дел. від. 339; Миколу Максимчука, дел. від. 98; Ілію Лобура, дел. від. 296; Олексу Ґадза, дел. від. 121; Петра Германа, дел. від. 99; о. Григорія Пипюка, дел. від. 338; Михайла Колодруба, дел. від. 137; Михайла Петруху, дел. від. 295; Іллю Ваврушина, дел. від. 52; Івана Лазорчика, дел. від. 66. По закриттю лісти кандидатів приступлено до голосування над кожним кандидатом зокрема, а вислід голосування був такий: М. Микитинський отримав 21 голосів; А. Мудровський 62; Юліян Павчак 108; Т. Сенчук 74; Д. Шмаґала 92; М. Николишин 66; С. Куций 36; Марія Малевич 118; І. Шуран 30; М. Кульчицький 32; В. Бурак 22; І. Сидор 37; А. Шумейко 128; В. Бартош 23; М. Литвин 93; А. Капітула 75; І. Сорока 29; М. Максимчук 25; І. Лобур 25; О. Ґадз 9; П. Герман 18; о. Г. Пипюк 48; М. Колодруб 9; М. Петруха 23, І. Ваврушин 16; І. Лазорчик 53.

З тих кандидатів отримали найбільше число голосів: Марія Малевич, Антін Шумейко, Юліян Павчак, Мирон Литвин і Дмитро Шмаґала, отже тих пять делеґатів вибрано до комісії просьб і скарг.

До виборчої комісії намічено таких кандидатів: Михайла Боднара, дел. від. 361; Миколу Давискибу, дел. від. 238; Михайла Медведя, дел. від. 56; Миколу Николишина, дел. від 301.; Івана Пігуляка, дел. від. 282; Дмитра Шагая, дел. від. 130; Андрія Бирича, дел. від. 213; Івана Сидора, дел. від. 5; Антона Маланчука, дел. від. 54; Івана Грабара, дел. від. 170; о. Григорія Пипюка, дел. від. 338; Володимира Ґурянського, дел. від. 316; Петра Остапчука, дел. від. 142; Івана Кривокульського, дел. від. 144; Григорія Тимчія, дел. від. 347; Стефана Гвіздя, дел. від. 163; Семена Присяжного, дел. від. 152; Івана Лазорчика, дел. від. 66; Василя Дригинича, дел. від. 155; Петра Бабяка, дел. від. 176; Івана Сидора, дел. від. 226; Михайла Косоноцького, дел. від 270; Андрія Барбера, дел. від 364; Михайла Торика, дел. від. 91; Івана Заворського, дел. від. 147; Андрія Возного, дел. від. 357; Михайла Кульчицького, дел. від. 179; Олексу Плескуна, дел. від. 210; Стефана Фіґуна, дел. від. 173; Миколу Муляра, дел. від. 156; Теодора Смика, дел. від. 21; Івана Побудзького, дел. від. 259; о. Омеляна Мицика, дел. від. 388; Олександра Шандровського, дел. від. 55; Теодора Судію, дел. від. 276; Михайла Филипса, дел. від. 30; Михайла Курдину, дел. від. 277; Михайла Руднянина, дел. від. 365; Григорія Дидіва, дел. від. 126; Івана Дацькова, дел. від. 106; Евгена Парницького, дел. від. 69; Йосифа Крохмалюка, дел. від. 278; Теодора Західного, дел. від. 320; Петра Барткова, дел. від. 194; Василя Шишку, дел. від. 44; Михайла Кофлюка, дел. від. 28.

Опісля приступлено до голосування над поодинокими кандидатами, а вислід голосування був отсей: М. Боднар отримав 100 голосів; М. Давискиба 55; М. Медідь 27; М. Николишин 49; І. Пігуляк 66; Д. Шагай 14; А. Бирич 44; І. Сидор 32; А. Маланчук 44; І. Грабар 59; о. Г. Пипюк 64; В. Ґурянський 29; П. Остапчук 10; І. Кривокульський 101; Г. Тимчій 23; С. Гвіздь 54; С. Присяжний 59; І. Лазорчик 53; В. Дригинич 55; П. Бабяк 47; І. Сидор, з відділу 226, 129; М. Косоноцький 45; А. Барбер 37; М. Торик 31; І. Заворський 36; А. Возний 18; М. Кульчицький 19; О. Плескун 27; С. Фіґун 8; М. Муляр 13; Т. Смик 26; І. Побудзький 47; о. О. Мицик 22; О. Шандровський 26; Т. Судія 8; М. Филипс 10; М. Курдина 17; М. Руднянин 10; Г. Дидів 11; І. Дацьків 26; Е. Парницький 36; Й. Крохмалюк 15; Т. Західний 14; П. Бартків 23; В. Шишка 16; М. Кофлюк 6. З вище поданих кандидатів отримали найбільше число голосів отсі делеґати: Іван Сидор, Іван Кривокульський, Михайло Боднар, Іван Пігуляк, о. Григорій Пипюк, Іван Грабар і Семен Присяжний, і ті сім делеґатів увійшли в члени виборчої комісії.

Вкінці приступлено до вибору пресової комісії. До цеї комісії були поставлені та поперті такі делеґати: Омелян Ревюк, дел. від. 25; д-р Семен Демидчук, дел. від. 361; Марія Стаднір, дел. від. 208; Стефанія Палівода, дел. від. 358; Іван Кузь, дел. від. 141; Стефан Космина, дел. від. 168; о. Ярослав Скроцький, дел. від. 164 і о. Микола Волощук, дел. від. 11. По переведенні голосування вислід був такий: О. Ревюк отримав 202 голоси, д-р С. Демидчук 97, Марія Стаднір 96, Стефанія Палівода 88; Стефан Космина 26; о. Скроцький 29; о. Волощук 25; Іван Кузь 91. Отже перші три делеґати дістали найбільше число голосів, а тимсамим були вибрані до пресової комісії.

По виборі членів до всіх комісій головний предсідник передав урядування вибраному голові конвенції, професорові Григорієві Германові.

Голова Г. Герман:

Поважані делеґати! Я приймаю цей уряд, дякую за довіря й обіцяю йти слідами моїх попередників, що переводили конвенції. Бажаю, щоб ви приняли на себе більшу часть моїх обовязків, бо від вас буде залежати, чи 19-та конвенція буде світилом над усіми дотеперішніми конвенціями. Прошу вважати себе панами цеї конвенції та радити для добра орґанізації. Я приїхав із краю і привіз із собою традицію старшого покоління, а в Америці я виріс між молодими і тому вважаю, що я є всилі заступати одних і других. Нехай молодіж співпрацює із старшими для добра Українського Народного Союзу, а я вірю, що ця конвенція принесе дійсну користь нашому членству.

Для кращого порядку я назначую трьох впорядчиків цеї конвенції, а саме: М. Ґаліновича, дел. від. 234; П. Германа, дел. від. 99 і Л. Бачинського, дел. від. 281.

На внесення дел. Павчака з 158 відділу заряджено півтора-годинну перерву на обід. Це внесення було поперте дел. від. 204 М. Близнаком. Внесення дел. від. 159 Камінського, поперте Николишином, дел. відділу 301, щоб зарядити одно-годинну перерву, одержало меншість голосів.

Голова конвенції Г. Герман відкрив пополудневі наради в год. 3:45. На порядку дня було вирішити справу запротестованих делеґатів із деяких відділів. У міжчасі велася дискусія над часом нарад 19-тої конвенції. В дискусії забирали слово дел. відділів: 338, 67, 284, 179, 322, 161, 163, 342, 214, 277, 328, 217, 251, 282, 18, 324, 135, 223, 216. З огляду на це, що було подано багато ріжних проектів щодо годин праці, дел. від. 282, І. Пігуляк, поставив внесення, поперте дел. від. 67, І. Шураном, щоби президія сама назначила години нарад конвенції. По короткій нараді президії заступник голови конвенції, д-р Кібзей, проголосив в імені президії такі години нарад: рано від години 9-тої до 1-шої, а по обіді від 2:30 до 6.

По цім голова конвенції покликав верифікаційну комісію, щоб вона подала причини неприняття делеґатів із відділів: 20, 263, 332, 227. Голова верифікаційної комісії, Ю. Монастирський, подав отсі пояснення: відділ 20 вибрав делеґата й заступника, та ні один ні другий не могли приїхати на конвенцію, бо не могли одержати відпустки. Тому 18 квітня відділ вибрав делеґатом Йосифа Крупку, якого верифікаційна комісія не одобрила, бо його вибрано делеґатом не в призначеному реченці. В дискусії забирають слово: Делеґат 238 відділу, Давискиба, є за те, щоб дати змогу делеґатові відділу 20-го прибути на конвенцію. Це внесення попирає о. Г. Пипюк із 338 відділу. Такої самої думки є делеґат відділу 98, М. Максимчук, і делеґат відділу 141, Іван Кузь, який пропонує вислати телеграму для делеґата 20 відділу, щоби прибув на конвенцію. В тій справі висловлюються позитивно ще делеґати відділів 84 і 282. На внесення дел. від. 76, Хащевського, поперте делеґаткою М. Малевич із відділу 53, замкнено дискусію і приступлено до голосування над внесенням делеґатів із відділу 238 і 141. Рішено вислати телеграму, щоб делеґат Й. Крупка приїхав на конвенцію. Дел. від. 161, Рудакевич, радить держатися статуту і приняти рішення верифікаційної комісії та не признати делеґата. Це внесення перепало.

Справа відділу 263: По звіті верифікаційної комісії і по відчитанню листа, якого одержав головний рекордовий секретар Д. Галичин від уряду 263 відділу, виходить таке: Делеґатом на конвенцію був вибраний І. Каменюк, а заступником М. Співак. Оба вони твердять, що дістали більшість голосів на делеґата. Каменюк доказує афідевітом, що дістав вісім голосів, а Співак 6. Співак предложив афідевіт, яким доказує, що він дістав сім, а Каменюк шість. Новий предсідник відділу повідомляє, що І. Каменюка усунено з предсідника відділу тому, що він поводився непристойно на зборах, пробував затягнути відділ до орденців, хотів розділити гроші з каси відділу і забрати чартер при помочі поліції. В дискусії над цею справою делеґати відділів 158, 282, 358, 104 і 54 радять приняти звіт верифікаційної комісії до відома й делеґата та його заступника уневажнити. Делеґат від. 204, М. Близнак, радить узнати Співака делеґатом. На внесення дел. від. 158, Ю. Павчака, поперте делеґатами відділів 282 і 358, одноголосно ухвалено уневажнити делеґата і заступника з цього відділу.

Справа відділу 332: Верифікаційна комісія уневажнила вибір делеґата, Івана Каштанюка, за порушення статуту, параґраф 10 і 11. Вдодатку І. Каштанюк вніс проти секретаря відділу до найвищого суду позов за це, що секретар, вважаючи вибір неправильним, не хотів підписати повновласти. Замісць віднестися до комісії верифікаційної і до конвенції, І. Каштанюк пішов на судову дорогу. В дискусії над цею справою забирають голос делеґати відділів 338, 62, 163, 355, 345, 68, 194, 204, 158, 221 і 109. Дел. відділу 98, М. Максимчук, ставить внесення, щоби простити провини І. Каштанюкові і допустити його до слова. Це внесення попирає делеґат із 163 відділу, С. Гвіздь. Дел. 204 відділу, М. Близнак, ставить внесення, поперте делеґатом від. 158, Ю. Павчаком, щоб не допустити І. Каштанюка до слова. В наглій справі забирає голос делеґат 282 відділу, І. Пігуляк, і каже, що коли конвенція відкинула Каменюка, то треба відкинути й Каштанюка, тимбільше, що він ішов судовою дорогою. Внесення, щоб Каштанюкові дати слово одержало 115 голосів, а противне 75. І. Каштанюк заявляє, що він має повновласть, та що екзекутива У. Н. С. узнала його правним делеґатом. До суду він пішов тому, що не мав іншого способу змусити секретаря відділу підписати повновласть. Потім приступлено до голосування над тим, чи допустити І. Каштанюка як делеґата на конвенцію. Внесення дел. 98. відділу, М. Максимчука, поперте дел. 338 відділу, о. Г. Пипюком, щоб допустити І. Каштанюка як правного делеґата на конвенцію, одержало 93 голоси. Внесення дел. 204 відділу, М. Близнака, поперте дел. від. 282, І. Пігуляком, щоб не узнати І. Каштанюка делеґатом на конвенцію одержало також 93 голоси. Зогляду на рівність голосів, голова конвенції рішив в користь Івана Каштанюка і його узнано делеґатом на конвенцію.

Справа відділу 227: Зі звіту верифікаційної комісії виходить, що вибраний делеґат, В. Ціхонь, не мав приписаних статутом кваліфікацій, а вдодатку вибрано його в грудні 1936, коли ще не були проголошені вибори на делеґатів. Над його справою розвелася широка дискусія, в якій забирали голос делеґати відділів 316, 301, 117, 161, 104, 277, 238, 361, 251, 271, 295 і 316. На внесення делеґата 316 відділу, В. Ґурянського, поперте делеґатом 361 відділу, д-ром С. Демидчуком, рішено узнати В. Ціхоня делеґатом на конвенцію 75 голосами проти 50. По голосуванню делеґат 282 відділу, І. Пігуляк, ставить внесення, щоб допустити також І. Каменюка як делеґата на конвенцію, коли допущено попередніх запротестованих делеґатів. У тій справі забрав голос головний контрольор Омар Малицький і звернув увагу, що конвенція не має права ломати статуту У. Н. Союзу, але має право дану точку статуту завісити. З Каменюком інша справа і тут не можна завісити точки статуту, бо він нищив відділ У. Н. Союзу.

Опісля член верифікаційної комісії, М. Ткачишин, звертає увагу делеґатам, що верифікаційна комісія кермувалась у всіх справах лише правдою і статутом У. Н. Союзу і якщо конвенція завертає всі справи ще раз до дискусії та касує рішення комісії, то в такім випадку не треба зовсім верифікаційної комісії, бо шкода видатків, що є получені з кликанням комісії. Делеґат 347 відділу, Г. Тимчій, звертається до верифікаційної комісії, щоб вона вияснила справу делеґата від. 105. В тій справі головний рек. секр. Д. Галичин заявляє, що Павло Чорний є тут заступлений як правно вибраний делеґат, а заступник делеґата Т. Свистун, який домагався, щоб уневажнити делеґата Павла Чорного, а натомісць признати його делеґатом, не має ніякої, навіть найменшої підстави на таке домагання. Делеґат 238 відділу М. Давискиба, жадає вияснення справи делеґата від. 73. Ю. Монастирський пояснює, що верифікаційна комісія дістала додаткові інформації й з них виходить, що вибраний делеґат Д. Лободяк не є жадним урядником в іншій запомоговій орґанізації, а тому комісія узнала його правним делеґатом на конвенцію. На внесення делеґатки 53 відділу, Марії Малевич, поперте делеґатом із 127-го відділу, Е. Тимковичем, ухвалено верифікаційній комісії вотум довіря. Опісля голова Григорій Герман видвигає справу спільного обіду для делеґатів і покликає заступника голови, д-ра Кібзея, щоб зреферував цю справу. Д-р Кібзей пояснює, що він переговорював із завідателем готелю Вашинґтон щодо бенкету делеґатів 19-тої конвенції. Його можнаб улаштувати в середу, 12 травня, і такий обід коштував би від особи по $2. В тій справі забирали голос головний радний І. Ваверчак, головний контрольор Д. Капітула й Антін Пашук, та делеґати відділів 97, 361, 238 і 62. Головний контрольор А. Пашук заявляє, що такий бенкет, на його думку, є потрібний і корисний, як що він принесе відповідну пропаґанду, тому він хоче знати, які заходи поробила в тій справі екзекутива та які сенатори, конґресмени й інші визначні особи з Вашинґтону зголосили свою участь в цім бенкеті. Головний рек. секр. Д. Галичин відповідає, що потрібні заходи в тій справі пороблено. Запрошено теж українських танцюристів з Балтімор. В цій справі ще говорили: гол. предс. М. Мурашко, гол. фін. секр. Р. Слободян, головний радний І. Гузар і делеґати д-р В. Ґалан, Ю. Павчак, М. Близнак, І. Пігуляк і Р. Смук.

На внесення заступника голови, д-ра А. Кібзея, поперте делеґатом 204 відділу, М. Близнаком, рішено влаштувати бенкет, а кожний делеґат має за свої гроші бути присутній на цім бенкеті.

На внесення делеґата 67-го відділу, І. Шурана, поперте делеґаткою від. 53, М. Малевич, і дел. 324 відділу, Г. Ґонтою, закрито конвенційні наради в годині 6:25 вечором.

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Голова конвенції Г. Герман відкрив ранішні наради в год. 9:10 рано та покликав конвенційного секретаря С. Куропася, щоб відчитав спис присутніх делеґатів. По прочитанню спису делеґатів голова покликав головного рек. секретаря Д. Галичина відчитати протокол із вчорашних нарад. Опісля конвенційний секретар С. Куропась відчитав протокол з пополудневих нарад конвенції. Після відчитання обох протоколів відбулася над ними дискусія, в якій забирали слово делеґати відділів: 83, 117, 137, 159, 86, 324, 123, 214, 243, 259, 221, 345, 22, 54, 354, 379, 335 і 355. Опісля на внесення Дідика, дел. від. 292, поперте делеґатами відділів 282, 307 і 296, рішено замкнути дискусію над прочитаними протоколами. Проти приняття був один голос. На внесення дел. від. 137, М. Колодруба, поперте делеґатами відділів 169, 125, 86, 324, 123, 214 і 243, ухвалено приняти відчитані протоколи з деякими поправками.

Опісля заст. голови конвенції, д-р А. Кібзей, подав делеґатам до відома, що конвенційний бенкет відбудеться завтра, в середу, 12-го травня, в готелі Вашинґтон. Делеґат від. 147, П. Лаґоцький, радить запросити на цей бенкет також литовського ґенерального консуля з Вашинґтону, як представника приязної нам держави.

Після того наступили звіти головних урядників Українського Народного Союзу.

Головний предсідник У. Н. Союзу, Микола Мурашко, зложив отсей звіт:

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДС. М. МУРАШКА.

Світла президіє, поважані пані й панове делеґати!

Згідно з постановою § 76. статуту У. Н. Союзу предкладаю світлій конвенції звіт з мого урядування за останні чотири роки.

На підставі рішення 18-тої конвенції У. Н. Союзу, щоб головний предсідник урядував у головній канцелярії постійно, виконував я ті обовязки, які на мене, як головного предсідника, накладає статут орґанізаіції.

У липні 1933 року вважав я за потрібне скликати надзвичайне засідання нововибраного 18-тою конвенцією головного уряду для вирішення деяких важних орґанізаційних справ. На тім надзвичайнім засіданні головний уряд рішив, щоб змінити відповідального редактора, яким тоді був п. Омелян Ревюк, а назначити відповідальним редактором „Свободи" д-ра Луку Мишугу. Порішено теж, щоб видавати для молоді анґлійську сторінку в „Свободі", себто теперішній „Юкреініен Вікли". Полаґоджено справу відділових лікарів та їх платню за оглядини нових членів у відділах. Згідно з директивою 18-тої конвенції, головний уряд признав однорічну безплатну вкладку в клясі W на $1000 для тої молоді, яка переходитиме, найменше по 5 роках членства в Молодечому Департаменті, до старших членів. На тім надзвичайнім засіданню головний уряд ухвалив позичити Українському Виставовому Комітетові Шікаґовської Світової Вистави, який тоді потребував неґайної допомоги, $1,000. Головний уряд, маючи тоді на увазі, що справа української участи у світовій виставі була загальною українською справою, і як така повинна була бути піддержана всіми українськими орґанізаціями, рішив, що ухвалена позичка від У. Н. Союзу буде дана лише тоді, коли й інші українські запомогові орґанізації вділять від себе позички принаймні по $500, що вони й зробили.

У жовтні 1933 року полагодив я і відповідальний редактор д-р Мишуга процес о. Милянича з У. Н. Союзом і „Свободою". Згаданий процес тягнувся ще від 1928 року. Покінчено цей процес без ніякої розправи і вдоволяючо для обох сторін. З покінченням згаданого процесу скінчилися в У. Н. Союзі ті клопоти, які давніше наносили У. Н. Союзові й „Свободі" шкоду моральну й матеріяльну.

На засіданні екзекутивного комітету в грудні 1933 року порішено призначити цілий 1934 рік роком ювилейних обходів з нагоди сорокліття У. Н. Союзу. Чергових засідань екзекутивного комітету в 1933 році було пять.

У січні 1934 року головний уряд рішив видати відповідну відозву в справі ювилейної кампанії за приєднування нових членів у ювилейному році, а також книжечку „В сорокліття У. Н. Союзу". Для підготовної праці ювилейних свят екзекутивний комітет разом з редакцією „Свободи" приготовив коротку історію У. Н. Союзу і відповідні промови українською й анґлійською мовою, які розіслано до кожного відділу для вжитку урядників і членів на ювилейних святах. Дальша праця в тому напрямі йшла з ходом ювилейних обходів упродовж цілого ювилейного року.

Головним завданням, яке ставив перед нами ювилейний рік, було звеличати на ювилейних святах дотеперішні досяги У. Н. Союзу в його сороклітній праці для свойого членства та для визвольних змагань українського народу, як теж збільшити ряди Союзових членів.

Ювилейні свята відбулися майже в кожній місцевости, де тільки знаходяться відділи У. Н. Союзу. Отже треба ствердити, що за покликом головного уряду У. Н. Союзу, щоб гідно відсвяткувати сорокліття орґанізації, пішло все членство та відсвяткувало цей сороклітній ювилей гідно й достойно.

На річнім засіданню в лютім 1934 року головний уряд обговорив між іншими справами предложену мною справу поставлення памятника на могилі першого орґанізатора У. Н. Союзу й першого редактора „Свободи", о. Г. Грушки, й ухвалив такий памятник о. Грушці поставити. Цю ухвалу екзекутивний комітет виконав і поставив памятник, що буде на рідній землі свідком того, що У. Н. Союз уміє шанувати свого найбільше заслуженого орґанізатора й редактора. Згадуючи в мойому звіті про цю справу, я хочу згадати теж, що головний уряд обговорював тоді також і те, що У. Н. Союз повинен подбати про могили й інших перших заслужених орґанізаторів У. Н. Союзу, котрі спочили на вічність тут на чужій американській землі. Одначе в тій справі не принято тоді ніякої ухвали, а полишено її до вирішення 19-тій конвенції.

На тім річнім засіданню, згідно з директивою 18-тої конвенції, порішено, щоб для полагодження Союзових справ, які У. Н. Союз матиме, екзекутивний комітет анґажував українських адвокатів. Одначе в такій місцевости, в котрій нема українського адвоката, або коли сама справа буде такого роду, що вимагатиме спеціяльного фахового знання, тоді екзекутивний комітет може анґажувати таких адвокатів, або фірми адвокатів, яких вважатиме за відповідних до даної справи. Екзекутивний комітет придержується цієї ухвали й всі нові справи дає українським адвокатам, за винятком лише декотрих, іще не викінчених старих справ, які полаґоджує стара адвокатська фірма У. Н. Союзу.

У грудні 1934 року екзекутивний комітет, на підставі правної опінії актуарія У. Н. Союзу й згідно з тодішнім обчисленням оцінки грамот членів, рішив уділити дивіденди в формі опусту місячних вкладок тим членам, котрі при вступі до орґанізації відразу обезпечили себе в тих родах обезпечення, які принято ще на 16-тій конвенції У. Н. Союзу, себто в клясах О. Р. Е. Це рішення екзекутивний комітет виконав.

Чергових засідань екзекутивного комітету в 1934 році було сім. Про декотрі важніші події й ухвали з тих засідань я згадуватиму в дальшому мойому звіті.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ПРОПАҐАНДА" НЕ ГАРНО ПАХНЕ.

Італійський уряд постановив змінити „міністерство пропаґанди" на „міністерство народньої культури".

„Манчестер Ґардіен" каже, що причиною цього заряджения є зла слава, яку має слово пропаґанда.

Таку злу славу має це слово в Америці вже давно. Це перший доказ, що й в Европі починають дивитись на пропаґанду з підозрінням.

ПРОПАҐАНДА Й ПРАВДА.

Каже „Манчестер Ґардіен", що причиною злої слави пропаґанда є те, що в тоталітарних державах пропаґанда стала просто зорґанізованою й здисциплінованою брехнею.

Це нагадує стару дефініцію дипльомата: Дипльомат, мовляв, це джентельмен, котрого післали за границю брехати про рідний край.

ПРИМІР ПРОПАҐАНДИ.

Про цікавий приклад пропаґанди большевицького уряду подає в „Ню Йорк Таймсі" відомий европейський кореспондент „Авґур": Большевицкий уряд вдавав перед своїми підданими, що він нічого не знає про те, що на Середземнім морю затоплено три російські кораблі.

Як примір того, як ведеться ґазетну пропаґанду в Італії, „Манчерстер Ґардіен" подає тайні інструкції італійського уряду до італійських ґазет, які „Ґардіенові" вдалося роздобути. В тих інструкціях уряд під датою 16-го січня приказував ґазетярям не подавати ніякої вістки про бомбардування цивільного населення еспанськими націоналістами; дня 20-го лютого уряд приказав почати й вести постійно кампанію проти Чехословаччини; дня 5-го березня уряд казав ґазетам промовчувати про прибуття до Неаполю італійських жовнірів, ранених в Еспанії; дня 14-го квітня заборонено подавати про переміни в командуванню в армії ґенерала Франка; і так далі.

З таких інструкцій читач ґазет в Америці набирає розуміння ваги свобідної преси.

ЩО ЦЕ ТАКЕ ДЕМОКРАТІЯ?

Лев Троцький зателеґрафував з Мексику до центрального виконного комітету советського союзу в Москві, щоб він зробив радикальний зворот до советської демократії.

Це вже другий раз Троцький заявляється за радикальний зворот до демократії. Перший раз це було в 1917 році, коли Троцький був за радикальний зворот від царської автократії й буржуазної демократії. Тоді цей зворот справді зроблено. І зазначився він тим, що розстрілювано всіх, які не годилися на Троцького тип демократії.

Чи теперішній зворот до советської демократії мав би теж зазначитися тим, що мали би розстрілювати всіх, що не годяться з Троцьким про те, що це демократія?

ЧОМУБ НЕ ОБЄДНАННЯ ТЕРОРИСТІВ ПРОТИ ТЕРОРУ?

Доносить „Манчестер Ґардіен" з Женеви, що рада Ліґи Націй постановила скликати до Женеви на день 1-го листопаду цього року конференцію для міждержавного поборювання тероризму.

Каже „Манчестер Ґардіен", що рада Ліґи Націй постановила запросити на цю міждержавну конференцію всі держави, котрі належать до Ліґи Націй, а крім цього: Німеччину, Злучені Держави, Бразилію, Коста Ріку, Данціґ, Ісляндію, Японію, Ліхтенштайн, Монако й Сан Маріно.

Запрошення справді дивне: в ньому запрошується прибути на протитерористичну конференцію з одного боку, такі держави, як: Злучені Держави, Анґлію, Ісляндію, в котрих уряди не походять з терору й терором не піддержуються, а з другого боку такі держави, як: Польщу, Росію, Німеччину, Італію, в котрих уряди або повстали з терору, або піддержуються терором, або й одно й друге.

Чи пристойно державам першої ґрупи радитися з державами другої ґрупи над тим, як запобігати терористичній акції? Можна згори догадатися, що держави будуть боротися проти терористичних акцій як проти бандитизму, але чи не буде ця загальна конференція виглядати трохи так, мовби бандити зійшлися з поліцією за те, щоби поліція боронила бандитів, щоб на будуче інші бандити не відбирали першим бандитам того, чого вони добилися бандитством?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Явір. — Питаєте в нас щирої поради щодо Ваших віршів і міркувань. От і маєте її: Не витрачуйте даром часу. Постановіть собі доконати якесь, хочби і дуже мале, але позитивне діло, з котрого булаб користь для громадської справи, а побачите, що будете з цього далеко більш задоволені, ніж з тих писань, які, як знаєте, всеодно світу божого не бачать. Ви не можете думати по „простому". Порушуєте самі фільософічні й дуже складні справи і губитеся в них. А вірші, то вже цілком до нічого. Це гірка правда, але — правда.

ПАВЛО РАСІ, ДОБРОДІЙ БІДНИХ І ГЕРОЙ.

У невеличкій місцевості Картоа біля Ніци, (у Франції) помер на 45-му році життя Павло Расі. На його похороні було дуже багато людей з усієї околиці. Гріб вкрили вінками й китицями. Один із припадкових глядачів, який не знав покійника, спитався, що то за причина, що на похороні так багато людей. Йому відповіли: „Що?! То ви не чули про Павла Расі? То був герой, якого добрих учинків не зрахувати!"

Людина з відвагою і добрим серцем.

Павло Расі походив із доброї родини. Батько його був моряком на невеличкому кораблі, а як Павлові було 12 літ, забрав його батько вперше на море. Із подорожі Павло вернувся сам. Корабель захопила страшна буря, що розірвала його наче коробку сірників. Як приплили на поміч інші кораблі, вдалося їм урятувати лише 12-літнього Павла, що з усіх сил держався великої дошки. Павло лишився сиріткою, а страшна пригода, яку пережив на морі, остала в його серці незатертий спогад. Потім пробивався Павло у світі, як далося. Був моряком, носієм у Марсилії, а що кожного дивувало, це було його добре серце та поважна вдача. Раз Павло врятував біля Марсилії двоє дівчаток, що потопали в морі. Пів години боровся з морськими хвилями, а таки врятував дівчатка, витягнув на беріг. Годину пізніше привів обі дівчинки до їх матери, бідної вдови. Його зворушило, як мати плакала над урятованими дітьми, тому виняв із кишені всі гроші, які мав, 200 франків, втиснув вдові гроші в руку та скоро відійшов.

Военний очайдух.

Світова війна захопила Павла Расі як 20-літнього юнака. Приділили його до піхоти і він скоро опинився в передніх стрілецьких ровах. Був ранений відломком ґранати, тому призначили його до „лекшої служби", до протишпіонажного відділу як помічника. Виявилося, що Павло Расі був до того дуже здібний. Товаришив славному французькому капітанові Морксові в його подорожах до німецького запілля. Переодягнений дістався Павло раз аж до Берліна, де побув два тижні та приніс відтам цінні вістки про приготовлювану офензиву на Марну. Ніхто йому навіть не хотів вірити, що Павло відважився продістатися до самого осередка Німеччини, одначе докази, які приніс, розвівали всякий сумнів. Іменували його сержантом. 15-го березня 1918. продістався аж до головного штабу німецької армії. Був переодягнувся за робітника й говорив (знав дуже добре також німецьку мову), що приходить із французької сторони та що він великий ворог Франції. Вмовив в одного німецького старшину, що знає багато про рухи французької армії. Ще трохи і був би вдався його плян, та в останній хвилині пізнав Павла один з німецьких шпіонів. Тепер уже Павлові Расі грозила смерть. Скованого замкнули у вязниці, на другий день думали розстріляти. Бог знає, як видістався із вязниці. На другий день не могли німці його розстріляти, бо Павло вже був давно між своїми та скромно розповідав, що, щоправда, був попав у полон, одначе йому вдалося перемовити вартових, щоб його випустили. „Один із них був альзатець", пояснив Павло.

Добродій бідних.

Після війни Павло Расі опинився в Парижі. Мав досить змислу для торговлі, тому йому щастило у столиці Франції. Відчинив собі каварню „бувших фронтових вояків". Каварня від ранку до ночі була ловніська гостей, гроші плили Павлові до кишені. В 1929. році продав каварню та перенісся до місцевости Кортоа, де купив собі домик, хоч мав такий маєток, що міг собі купити люксусову вілю. Відтепер двері Павлового домику були відчинені для кожного, хто потребував помочі. Нікого Павло не відправив із нічим, коли допомога була оправдана. Ті, що сходилися з Павлом Расі, оповідали, що він привіз був із Парижа більше як два міліони франків, а жив лише із процентів від 500,000 які зложив у банку. Решту грошей роздав малими датками. Був добродієм бідних.

Останній рятунок.

Раз довідався, що на широкому морі скитається безпомічно моторовий човен із прогульковцями. Мотор зіпсувався, прогульковці осталися без помочі. Довкола не було ніодного вітрильника, що би поплисти на поміч. Павло не надумувався довго. Вскочив у свій великий човен та з трьома найсміливішими селянами пустився на море. За годину був коло розбитків. Моторовий човен був уже перевернений, а два мужчини й одна дівчина розпучливо держалися берегів човна. На морі лютувала страшна хуртовина. Павло і три селяни помогли закостенілим розбиткам дістатися до човна та перевезли їх до берега. Цей подвиг переплатив Павло життям. Перестудився, дістав сильне запалення легенів і наслідком комплікацій помер до трьох тижнів. Решту свого майна записав для села Кортоа. В заповіті зажадав лише, щоб уладили в селі захоронку та захист для постарілих моряків.

Вдячні селяни постановили поставити памятник Павла Расі.

МІСТО ПРОШАКІВ.

Одно з найцікавіших міст у Східній Індії це Насік, що є осідком великих прошацьких орґанізацій. Індійські прошаки зорґанізовані і мають у краю свій окремішний осередок, уладжений не будьяк. Бо треба тямити, що у Східній Індії прошацький фах, хоч матеріяльно незасібний, не є такий упосліджений, як в інших країнах. Навпаки, вважають там прошаків людьми, що ближчі є до ідеалу чесноти, ніж навіть ті, які дають їм милостиню. А всеж і тут прошаки мусять добре намучитися нераз, щоби промовити до людського милосердя.

У місті Насік, що лежить при головній дорозі, яка веде з Бомбаю до осередка анґлійської Індії, є наче прошацька академія, в якій можна вивчитися, як вихіснувати своє вроджене або набуте каліцтво. Кажуть навіть, що в тій школі зовсім здорові люди можуть стати каліками для прошацьких цілей.

Чужинці рідко заглядають до Насіку. Колиж зявиться який, зараз обступає його хмара туземців. Дрібними грішми, що їх чужинець кидає в юрбу прошаків, зовсім їх не розжене. Не поможе теж, коли чужинець приспішить скорість автомобіля, бо прошаки зручно вискакують на східці автомобіля, а тоді вони ще настирливіші. Та цю свою настирливість виявляють вони лише просьбами та тим, що показують своє справжнє чи вдаване каліцтво. Ба, коли прошаки переконаються, що чужинець роздав усі гроші, які мав, а навіть харчі, перемінюються у проводирів, що проводять чужинця по місті, в якому є чимало будівельних памяток, справді цікавих.

Буде ліпше.

— Маю шістьдесять літ, — каже багач до жінки свого приятеля. — Хочу оженитися з молодою, гарною дівчиною. Як ви, пані, гадаєте: чи не ліпше буде, як я скажу, що мені щойно пятьдесять літ?

— Е, я гадаю, — відповідає запитана — що найлекше ви її вговорите, щоб вийшла за вас, коли скажете, що вже маєте сімдесять літ! Так буде ліпше...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Закоп землі під будову Союзового Дому.

День 30. травня 1937 р. повинен залишитися пропамятним у памяті і серцях українців у Дітройті. Того дня відбулося торжество закопу землі під будову Союзового Дому при вулиці Мартін. Святом проводив д-р А. Т. Кібзей, щирий прихильник цеї будови. Першу лопату землі вкопав представник міста: Річард В. Рідинґ. А потім присутні брали в руки лопату, з щирим запалом копали землю і заразом складали жертви на будову. Жертвували: Українська Мішіґенська Ліґа $75, Клюб Мазепи, від. 183 У. Н. Союзу, $70; В. Дідик $50; по $25: М. Топорівський, д-р М. Качмар, А. Градовський і М. Присташ; по $20: Василь і Катерина Сеньків і І. Карнеґі; по $15: П. Данчишин і А. Дяків; по $10: В. Чмир, В. Бартіш, Г. Іваськів, М. Нидза, П. Кізел, М. Федитник, Сушицький, Г. Назаркевич, А. Кривий, М. Дворчин; С. Чистух $8; по $5: С. Чорний, М. Чорний, І. Слупецький, С. Михайлюк, Параскевія Стельмах, М. Запоточний, І. В. Іванчук, І. Форіш, В. Сидор, І. Андрусевич, В. Олексин, Бурбан, Т. Петрик, Самотіс, Т. Вихорик, Т. Винничук, А. Кримко, П. Боднар, Лисневський, О. Свідерський, К. Стаськів, П. Тимочко, А. Тимочко, Н. Горбянський, В. Шеремета, А. Томашівський, А. Шесту, А. Каменець, І. Батрин, Г. Чорний, С. Костюк, пані Терлецька, М. Мариняк, д-р І. Яців, Т. Кіхтан, В. Коваль, П. Попіль, І. Ладика, Г. Трухан, Т. Михальчук, М. Андрусевич, М. Гаврильців, П. Молдавець, В. Клоп, І. Сорока, І. Гринюк, П. Сова, пані Дворчин, Райзінґер, пані Райзінґер, І. Стефаняк, І. Столяр, І. Шомак, І. Боднар, І. Требишевський, В. Буґера, І. Кізима, Д. Коцюба, В. Тарас, П. Баран, І. Стаськів; Т. Починок $4, О. Романчук $3, Братусь $2.50; по $2: П. Кайдан, І. Камінецький, М. Сеньків, І. Захарія, Щербань, К. Дзядик, К. Андрусевич, Д. Добрівний, К. Качмар, М. Баранецький, М. Михайленко, пані Головата, Байда Васеленко, М. Чорний, К. Вихорик, Кульцінський, В. Білик, Горбянський, І. Лавринець, Т. Медвідь, М. Максимович, М. Кірилюк, І. Кірилюк, Я. Демчук, Л. Лабій, А. Маланин, А. Крук, А. Назаркевич, М. Подоляняк, А. Михайлюк, П. Тетеричко, І. Бас; по $1: пані Байда, пані Захарійчук, І. Базилевич, Т. Торський, М. Курант, М. Янищак, Заптон, Г. Петришин, Я. Кріль, Г. Михайлишин, К. Медвідь, Шеремета, М. Василенко, Козаченко, А. Дідик, Коломієць, Козаченко, С. Шеремета, А. Тарас, Р. Роґлін, С. Перецький, Е. Панчук, Н. Кібзей, Онуфрейтон М., Волошин, А. Ящук, М. Дзядик, Ю. Восюник, К. Нидза, А. Старко, В. Макар, Євнич, Плекан, Свандко, А. Максимович молод., Н. Медвідь, Я. Бобенко, А. Малиняк, пані Онофрейтон, О. Старко, Г. Поглод, Ю. Волощук, Ю. Котович, М. Лазорчин, М. Кірило, М. Виновський, пані Гриб, С. Тимочко, Онофрейтон, П. Кріль, Т. Тостановський, С. Боднар, В. Василенко, В. Левандовський, Р. Клименко; по 50 центів: А. Росак, О. Чорний, К. Кіянчук, І. Березяк; М. Коваль 25 ц. і Анастасія Дідик 10 ц.

Пізніше зложили Гнат Било $15, П. Шмирка $10, Бутковський $10, М. Малішевський $5, В. Головатий $5, В. Буґера $5, Остапенко $1, О. Черевешко $5, В. Братусь $7.50, А. Філяс $20, Лавринець $10, Т. Назарчук $5, П. Войтович $10.

Хто з жертводавців не знайшов би свого імени, то просимо зголоситися до гром. Бартіша, касієра Центрального Комітету.

Дальше подаємо до відома, що наші дві щирі прихильниці цього дому, а іменно пані Катерина Вихорик і М. Чорна, пішли по хатах і зібрали такі жертви на будову: Ю. Новак $5, І. Торба $5, І. Шептак $5, М. Дворчин $5, С. Ґельнер $5, Н. Волошин $3, А. Пусило $3, М. Гакало $2, І. Краківський $2, О. Васюник $2; по $1: І. Савула, М. Бенько, М. Коронович, В. Макар, Т. Собашко, І. Горбаль, А. Павела, пані Титар, П. Боднар, Г. Шведа, С. Герман, І. Комаренський, В. Плукар, Т. Савіцький, Ф. Бензарський, Г. Войтович, С. Заморило, С. Нікос, П. Кміцінський, І. Дитиняк, М. Горбовий і Е. Реснак $1.50.

На площі і по хатах зібрано разом $1,060.85. Дальші жертви будуть подані пізніше. Центральний Комітет всім жертводавцям складає щиру подяку. Заразом повідомляємо наш загал, що заходом Центрального Комітету будови Союзового Дому відбудеться пікнік, дня 18. липня, на фармі п. Я. Томочка.

Шановні громадяни! Допоможіть своїми жертвами збудувати нашу народню святиню, щоб ми старші могли лишити по собі гарну памятку, призначену для нашого молодого покоління.

С. Чорний, секр.

КЛІ КАНДИДАТОМ НА УРЯД ҐУБЕРНАТОРА НЮ ДЖЕРЗІ.

Лестер Г. Клі.

Стейтовий сенатор Лестер Г. Клі зголосив свою кандидатуру на номінацію на кандидатуру Републиканської Партії на уряд стейтового ґубернатора Ню Джерзі стейту.

Противником його відай буде, як кандидат Демократичної Партії, теперішній конгресовий сенатор А. Гарі Мур.

Замітно, що Клі був давніще пастором одної презбитеріянської церкви в Нюарку. Три роки тому він віддався зовсім політиці й став членом нижчої палати стейтової леґіслятури та був її предсідником. Рік потім він був вибраний до стейтового сенату.

(Огол.).

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 16 червня ц. р. помер у 61 році життя **Войтко Концур,** член Тов. Вільна Україна, від. 200 У. Н. Союзу в Озон Парк, Н. Й.

Покійний походив зо села Різдвяни, повіт Теребовля. У відділі був членом від початку заснування, то є 24 роки, та урядником упродовж кількох років.

Покійний лишив троє дітей, Катерину, Йосифа і Кароля, котрі є членами У. Н. С. Похорон відбувся в суботу, дня 19-го червня з дому жалоби, 9216 95-та Евеню, Озон Парк, Н. Й.

В. Й. П.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На „Просвіту".

В суботу, 29 травня ц. р., громадяни Микола й Анна Вільчинські справляли срібне весілля на власній фармі. На весілля прибуло поважне число гостей з Амстердаму, Елмайри, Водервліт і Скенектеді. По зложенні бажань і дарунків забрав голос П. Базарницький і в коротких словах згадав про ту працю, яку поклав М. Вільчинський коло заснування парохії та организування аматорського кружка; а Т. Сюрко говорив про те, що гром. М. Вільчинський був одним з тих активних робітників, котрі започаткували українське громадське життя в Амстердамі. Він доложив немало праці коло організування від. 266 У. Н. Союзу, був першим касієром того відділу впродовж кількох років, помагав у влаштовуванні ріжних народніх свят і концертів та взагалі ніколи не щадив труду для доброї справи. Опісля Т. Сюрко покликав присутніх, щоб зложили жертву. Зібрано $18, які на бажання жертводавців вислано через Обєднання на „Просвіту". Жертвували: Микола й Анна Вільчинські П. Базарницький, Т. Сюрко, Й. Базарницький, Н. Зюбровський, В. Мадараш і Г. Бабак по $1; П. Сернюк, В. Михалюк, А. Макаровський, Д. Підлиський, В. Труфин, Л. Біловець, С. Шавка, Т. Куницька, А. Гарбузінський, Й. Юркевич, С. Комаранський по 50 ц.; К. Юркевич і С. Куцицький по 25 ц.; дрібними датками $1.

Присутній.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Моя жінка була енергійніша від мене у справі натуралізації і набула американське горожанство 1935 року. Чи це правда, що натуралізація жінки дає мені право до горожанства без вибирання перших паперів?

Відповідь: Так, це правда. Чужинець має однакові натуралізаційні привілеї як жінка американського ситизена, одначе коли оженився з американською ситизенкою після 24 травня 1934 року, або коли його жінка стане горожанкою після тої дати. У такім випадку вистарчить мешкати у Злучених Державах тільки три роки, замісць пять років, як звичайно, та не треба вибирати перших паперів.

Питання: Я був арештований 1931 року за нарушення законів торговлею алькогольними напитками та відсидів два місяці кари у вязниці. Три роки тому я вибрав перші горожанські папери і тепер я вже готовий подаватись на повне горожанство. Чи моє арештування і засуд не пошкодять натуралізаційній справі?

Відповідь: Не можна вас наперед запевняти, але дуже правдоподібно, що суд мабуть не зверне уваги на ваш арешт та засуд, тому, що це була маловажна справа, наскільки ваш рекорд від того часу був бездоганний. Ви повинні подаватись на горожанство, але в аплікації вимінити дійсні факти про арештування і засуд.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав враз із жінкою перед 25 роками. Пятнадцять років тому я став американським горожанином. Чи моя жінка теж уважається горожанкою? Це нам важно знати у звязку зі стейтовими пенсіями старих літ.

Відповідь: Чи ваша жінка є горожанкою чи ні, залежить від дати вашої натуралізації. Коли ви натуралізувались перед 22 вересня 1922 року, то ваша жінка є автоматично горожанкою по вас. Але коли ваші папери датовані після згаданої дати, то ваша жінка остається чужинкою і повинна подаватись на другі горожанські папери. Їй не треба перших паперів.

Питання: З певних причин я не міг до цієї пори подаватись на американське горожанство. Щойно перед кількома днями мій рекорд цілковито очищено. Які документи треба предложити на одержання других паперів? Я є ветераном світової війни і маю почесне свідоцтво з американської армії.

Відповідь: Проти вашої негайної натуралізації остається одна перепона. Закон, що дозволяє на упрощену натуралізацію ветеранів, без оплати належитостей, вигас з днем 25 травня 1937 року. В конгресі внесено пропозицію на продовження того закону, але до цього часу нічого не зроблено. Якби той пропозиції не ухвалено, то вам остається вибирати перші папери й ожидати два роки на внесення подання про горожанство.

Питання: Один імігрант, котрий довгий час жиє з допомоги, бажав би вернутись до рідного краю, але не має фондів на покриття коштів переїзду. Всі його свояки та приятелі в Европі, а він певний того, що там йому краще булоб жити, як тут. Він прибув до Америки легально десять років тому. Чи є можливість, щоб уряд заплатив йому дорогу?

Відповідь: Відповідно до нового закону, щойно ухваленого конґресом і підписаного президентом, уряд є уповажнений платити кошти переїзду кожного бідного чужинця, що бажає вернутись до свого рідного краю. До цього часу тільки чужинець, що проживає в Злучених Державах менше трьох років, міг бути виселений на державний кошт, а відтепер не буде робити ріжниці, як довго чужинець тут проживав. Треба памятати, що тільки сам інтересований чужинець може про це старатись. Чужинець, виселений державним коштом, не зможе більш ніколи вернутись до Злучених Держав, одначе з винятком одержання дозволу на поворот від секретаря стейту і секретаря праці.

Питання: Скільки людей в Америці дістає бенефіт за Законом Суспільного Забезпечення? Чи відомо, наприклад, яке число старих людей дістає пенсію з фонду, до которого дає свою пайку федеральний уряд?

Відповідь: Під цю пору 1,323,000 людей дістає пенсію старих літ, як теж 34,000 отемнілих та 360,000 залежних дітей. Пенсії виплачують стейти з допомогою федерального уряду. Звиш 27 міліонів карт суспільного забезпечення видано індустріяльним робітникам за пляном бенефітів старих літ. Закону Суспільного Забезпечення. Дотепер 45 стейтів, Дистрикт Колюмбія й Аляска ухвалили закони про компензацію безробітним, що забезпечує коло 19 міліонів робітників.

ФЛІС.

РОБІНЗОНІВ ОСТРІВ.

Всі ще з діточих літ знають гарну повість Дефо „Робінзон Крузо", про нещасливого моряка, який як розбиток цілі чотири роки й чотири місяці, мусів прожити сам один, пізніше з вірним слугою-дикуном Пятницею на самітному острові серед Тихого океану. І справді 365 миль на захід від Вальпарайза, головної пристані південно-американської держави Чіле, лежить цей славний Робінзонів острів, званий поправді островом Хуана Фернандеза. Та острів уже не є такий самітний, як тоді, коли на його побережжі врятувався розбиток моряк Олександер Селькірк, якого життя описав Дефо в повісти під заголовком „Робінзон Крузо".

Острів дуже багатий у ростинність, належить до чілійської републики, а сьогодні заселюють його моряки, що говорять еспанською мовою. Вони займаються ловлею крабів, яких вивозять по 80,000 штук річно. Колиб так туди міг вернутися Робінзон, напевне не пізнав би свого острова. Бо високі антенові дрючки, що довлять щодня радієві програми з Вальпарайза, нині не є вже мілим надзвичайним на рибальських домиках. Лікарські поради подають також бездротним шляхом із Вальпарайза, а коли потрібно конче, відтіля приїздить також лікар. Часом вальпарайського лікаря заступить лікар із корабля, який перепливає попри острів. Хоч у нинішних часах громадяни острова багаті завдяки торговлі крабами та взагалі морському багатстві, то таки ще вміють використати й цікаве життя Селькірка. Щороку туди приїжджає чимало туристів, які бажають теж оглянути острів і печеру, в якій Робінзон (чи пак Селькірк) жив із вірним Пятницею. Як лише підплине корабель із туристами, відразу ж плине до стрічу від острова човен із двома людьми: один із них, водяганений в шкіри, представляє Робінзона, другий Пятницю. Папуга, пес і коза, з якими жив Робінзон, помагають забавляти чужинців і заробити кілька центів своїм господарям. Зрештою пригадує Селькірків побут на острові від 1704 року до 12 лютого 1709 ще бронзова таблиця, яку тут вмурували в 1869 році на його спомин англійські моряки. Ще одна памятка є сьогодні на острові. Це могила в честь залоги німецького кружляка „Дрезден", який у світовій війні затопили англійці в Кемберлендському заливі острова.

ПЕС І ГРИБИ.

Ця пригода приключилася у Східній Африці. Два молоді власники гарної фарми назбирали грибів, схожих на печериці. Сказали кухарці всмажити їх. Та щоб не отроїтися, постановили зробити таку пробу: дали насамперед тих грибів їсти псові. Пес наївся і не здох. Тепер оба фармери з великим смаком забрадися до їди. Саме кінчили смачний обід, як у кімнату впала перелякана кухарка та з порога сказала своїм панам страшну вістку: „пес уже нежививий!" Новина ця поділала на фармерів страшно, вcілм на байсиклі та відїхали до містечка, далекого від фарми на 20 миль. Там лікар переполокав їм жолудок і щойно тепер лекше відітхнули. Чулися щасливі, що в пору врятували життя. З цим щасливим почуттям вернулися пізним вечором на фарму. На другий день хотіли ще бодай глянути на вірного пса, що впав жертвою трійливих грибів. На запит де пес, кухарка відповіла: „авто переїхало пса!" Це викликало на лиці молодих господарів небуденне зчудування!

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(44)

Але Тарзан не звертав на це уваги. В одній секунді кущ знаходився в його руці. Листя куща почало овиватися довкруги його руки, немов пробуючи її роздушити. Щойно тепер Тарзан побачив, що цей кущ це одна з дивних пород ґватемальських нетрів. Це ростина-мясоїд, яка ловить у свої тенети ріжні звірятка, а потім кормиться їх соками, всякаючи їх у себе.

Але вирваний із землі кущ довго не мав сили жити. Наче пробите звіря, його листя почало онадати і завмирати. Рівночасно з тим увязнене звірятко висвободилось і радісно побігло собі далі. В цю хвилю підійшла Юля і сказала: „Цей кущ є одною з менших пород мясоїдів, званих „напенчес". Менші пожирають комахи, а більші — навіть звірята".

Тепер один з індіян, їх провідник Тогуа, підійшов знов до Тарзана і почав дуже скоро і з великим чуттєвим напруженням говорити. Він казав, що серед індіян є леґенда, що коли хтось знищить один оказ з цеї породи, то потім інші окази мусять за те пімститися і чоловік, що це зробив, остаточно мусить попасти в тенети великого мясоїдного дерева, що зветься „великий вбивник".

Юля Дейл засміялась і сказала до Тарзана: „Видно, ви зробили велику помилку, вириваючи цей кущ. Та ви не робіть собі нічого з цього, бо наука фактично не знає нічого про існування аж такого великого мясоїдного дерева, що могло би вбити людину". Одначе сам Тарзан з цього не сміявся. Він виріс серед нетрів і звик вірити в найдивніші історії.